

Erasmus+

„RÓŻNE KULTURY – JEDNA TOŻSAMOŚĆ”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach programu ERASMUS+

Pakiet opiekuna

PROGRAM

„OPIEKUN RODZINY”

THE “FAMILY GUARDIAN” PROGRAMME

ПРОГРАММА «ОПЕКУН СЕМЬИ»

Pakiet opiekuna
PROGRAM
„OPIEKUN RODZINY”

THE “FAMILY GUARDIAN” PROGRAMME
ПРОГРАММА «ОПЕКУН СЕМЬИ»

PARTNERZY PROJEKTU

SPIS TREŚCI

Program „Opiekun rodziny”. Fundacja „Dla Polonii”.....	5
Praca.....	10
Edukacja.....	11
Codziennosc.....	15
Mój przyjazd do Polski.....	17
Kultura.....	17
Prawo.....	20

TABLE OF CONTENTS

The “Family Guardian” programme. Foundation “For Polish community”..	22
Work.....	27
Education.....	28
Everyday life.....	32
My arrival to Poland.....	33
Culture.....	34
Law.....	38

СОДЕРЖАНИЕ

Программа «Опекун семьи». Фонд «Для Полонии».....	40
Введение:.....	45
Образование.....	47
Повседневность.....	51
Мой приезд в Польшу.....	53
Культура.....	54
Закон.....	57

PROGRAM „OPIEKUN RODZINY”

FUNDACJA „DLA POLONII”

WPROWADZENIE

W związku ze wzrastającym zjawiskiem migracji i repatriacji w Polsce pojawia się także potrzeba pomocy i wsparcia dzieci i rodziców w procesie adaptacji do nowych dla nich warunków kulturowych oraz nowych wyzwań związanych z edukacją, pracą i osiedleniem się w Polsce. Program „Opiekun rodziny” ma za zadanie wesprzeć przede wszystkim szkołę w działaniach wspomagających uczniów i rodziców w procesie adaptacji.

CELE:

1. Pomoc uczniom w odnalezieniu się w nowym środowisku szkolnym, w nauce, poprzez działania wspierające nauczycieli i całej społeczności szkolnej
2. Pomoc rodzicom w zrozumieniu i dostosowaniu się do wymogów polskiego systemu edukacji.
3. Pomoc nauczycielom w podjęciu efektywnego procesu nauczania i wychowania wobec dzieci migrantów i repatriantów.
4. Pomoc rodzinie w procesie adaptacji w polskich warunkach społecznych, rynku pracy, rynku mieszkaniowym, przepisów prawa.

SPOSOBY REALIZACJI CELÓW:

1. **Działania szkoły wspierające uczniów w procesie adaptacji w szkole i w kulturze polskiej:**
 - A. Nauczyciel powinien jak najszybciej rozpoznać sytuację bytową ucznia

i rodziców oraz przeprowadzić wywiad z rodzicami i rozmowę z uczniem, żeby zdiagnozować, jakie mają podstawowe problemy z odnalezieniem się w polskim systemie edukacji oraz w życiu społecznym. Do przeprowadzenia diagnozy przydatne mogą być ankiety oraz testy sprawdzające wiedzę z kluczowych przedmiotów przetłumaczone na język znany uczniowi. Jeśli rodzice i uczeń nie znają języka polskiego, a nauczyciel nie zna języka kraju pochodzenia ucznia przy rozmowie konieczny jest tłumacz.

- B. Konieczne jest zdiagnozowanie stopnia znajomości języka polskiego i ustalenie, czy potrzebna będzie pomoc indywidualna w ramach zajęć z języka polskiego dodatkowego bądź zajęcia grupowe.
- C. Po ustaleniu, z jakich przedmiotów uczeń potrzebuje zajęć wyrównawczych, nauczyciel wychowawca powinien ustalić z nauczycielami przedmiotów program indywidualnych zajęć wyrównawczych. Jeśli w szkole jest większa grupa uczniów należy ich połączyć w grupy i stworzyć taki program dla całej grupy. Rozporządzenie MEN z września 2017 roku zezwala na tworzenie w szkołach oddziałów przygotowawczych dla uczniów, którym słaba znajomość języka polskiego nie pozwala efektywnie uczestniczyć w zajęciach klasy pierwszej.

- D. Uczniowie powinni zostać przedstawieni w klasie, a także w całej społeczności szkolnej z informacją dla wszystkich uczniów, która zapobiegnie stygmatyzowaniu uczniów ze względu na pochodzenie.
- E. W klasie w ramach lekcji wychowawczej powinny się odbyć zajęcia, na których uczniowie mogą zaprezentować swój kraj pochodzenia, kulturę, folklor, kuchnię. Będą też mogli opowiedzieć o swoich wrażeniach z pierwszego okresu w Polsce.
- F. Nauczyciel wychowawca na bieżąco powinien rozwiązywać problemy związane z tolerancją i przyjęciem ucznia w grupie, rozmawiać z nim systematycznie o trudnościach w adaptacji w klasie i w nauce oraz w pokonywaniu bariery językowej.
- G. Nauczyciele przedmiotów w klasach pierwszych szkół ponadgimnazjalnych powinni przygotować słowniczki terminów z danego przedmiotu analogicznie do planowanych zajęć w danym roku szkolnym. Trzeba pamiętać, że uczniowie mający problem z językiem i zmuszeni do opanowania i zrozumienia terminów z wielu przedmiotów jednocześnie mogą przeżywać ogromny stres i trudności w nauce. Trzeba podjąć działania, które im ułatwią korzystanie z zajęć na bieżąco. W szkole podstawowej słowniczki można przygotować do danego etapu edukacyjnego.
- H. W szkole warto zorganizować „dzień wielu kultur”, w czasie którego mogą być prezentowane osiągnięcia kultury, elementy folkloru, muzyka, kuchnia krajów lub regionów pochodzenia uczniów. Jest

to jedna z form budowania szacunku i tolerancji wzajemnej oraz budowania przestrzeni dialogu kulturowego.

- I. Nauczyciel wychowawca we współpracy z nauczycielem historii i języka polskiego powinni opracować program adaptacji uczniów w realia historyczne i kulturowe Polski. Tu wskazane są wycieczki do muzeów, na wystawy, do teatru, do filharmonii. Udział w wydarzeniach rocznicowych oraz świętach świeckich i religijnych bez względu na wyznanie uczniów. Chcąc zbudować u uczniów szacunek i zrozumienie dla polskiego dziedzictwa kulturowego i historycznego muszą poznać historię kraju, w którym chcą żyć oraz tradycje kulturowe i społeczne zachowania. Znajomość i rozumienie kodu kulturowego pomoże im lepiej funkcjonować w polskim społeczeństwie.

2. Pomoc szkoły rodzicom w zrozumieniu i dostosowaniu się do wymogów polskiego systemu edukacji.

- A. Po przeprowadzeniu diagnozy przez wychowawcę lub wyznaczonego przez dyrektora nauczyciela ucznia i rozpoznania sytuacji bytowej i życiowej rodziny nauczyciel wychowawca powinien zapoznać rodziców lub opiekunów prawnych z polskim systemem edukacji, przedstawić rodzicom najważniejsze dokumenty szkoły w tłumaczeniu (fragmentów) na język zrozumiały dla rodziców, jeśli nie znają języka polskiego. Chodzi tu o fragment statutu szkoły dotyczący praw i obowiązków uczniów, regulaminy

szkoły i wewnątrzszkolny system oceniania z wymaganiami. Rodzic powinien świadomie go zaakceptować.

- B. Nauczyciel wychowawca powinien być w stałym kontakcie z rodzicami, nawet jeśli nie ma znaczących problemów, to po to, by omawiać wyniki w nauce i motywować ucznia do pracy a rodzicowi tłumaczyć, jak można uczniowi pomóc.
- ## 3. Pomoc nauczycielom w podjęciu efektywnego procesu nauczania i wychowania wobec dzieci migrantów i repatriantów.
- A. Nauczyciel wychowawca, który ma w klasie uczniów cudzoziemców, staje przed poważnym wyzwaniem zbudowania dobrych relacji między uczniami oraz pomocy uczniowi cudzoziemcowi

zaadaptować się do polskich realiów szkolnych i społecznych. Powinien być też moderatorem pomocy nauczycielom przedmiotowym w pracy z uczniem cudzoziemcem. W ramach doskonalenia zawodowego nauczyciel powinien znaleźć odpowiednie do tego celu kursy i szkolenia doskonalące z zakresu psychologii i metodyki nauczania. Dobrze by było, gdyby szkoła ucząca większą grupę uczniów cudzoziemców organizowała szkolenia i doskonalenie zawodowe dla nauczycieli w zakresie w ramach swoich działań.

- B. Wskazane jest, by w ramach szkolenia podczas rady pedagogicznej wyznaczeni nauczyciele np. z geografii, WOS-u lub wychowawcy klasowi przygotowali informację o kraju pochodzenia uczniów, kodzie kulturowym danego kraju, krót-

kiej historii, także w kontekście historii Polski, różnicach językowych.

C. Nauczyciele poloniści w ramach zajęć lekcyjnych mogą wraz z uczniami ustalić najzabawniejsze lub ważne semantycznie różnice językowe i zaprezentować je radzie pedagogicznej. Pozwoli to uniknąć nieporozumień komunikacyjnych z uczniami.

D. W diagnozowaniu sytuacji i problemów ucznia powinien wspomagać nauczyciela pedagog szkolny, który może organizować odpowiednie szkolenia oraz kierować uczniów ze specyficznymi problemami (np. trauma po przeżytych działaniach wojennych) i mogących się już komunikować w języku polskim do poradni pedagogiczno-psychologicznej.

4. Pomoc rodzinie w procesie adaptacji w polskich warunkach społecznych, rynku pracy, rynku mieszkaniowym, przepisów prawa.

A. Organ prowadzący szkołę kształcącą większą grupę cudzoziemców migrantów lub repatriantów może wdrożyć specjalistyczny program okołoszkolny tzw. program „Opiekuna rodziny”.

B. Jest to program adaptacji rodzin repatriantów i emigrantów uczniów danej szkoły. Do realizacji tego programu potrzebny jest zespół pracowników i wolontariuszy, którzy będą „opiekunami” danej rodziny przez okres minimalnie trzech miesięcy.

C. W ramach tego programu przygotowani pracownicy i wolontariusze powinni zapro-

sić i pozyskać dla programu specjalistów z różnych dziedzin działających pro bono np.: prawników, notariuszy, deweloperów, tłumaczy, pracowników opieki społecznej, urzędów pracy, agencji pośrednictwa pracy, agencji pośrednictwa nieruchomości. Będą oni tworzyć zespół wsparcia dla rodzin uczniów, repatriantów i migrantów.

D. Spośród rodzin uczniów cudzoziemców koordynator programu wraz z dyrekcją szkoły i nauczycielami oraz na podstawie rozpoznania sytuacji rodzin wyłania rodziny, które potrzebują wsparcia „opiekuna rodziny”. Rodzina może też sama prosić o takiego opiekuna.

E. Wyłoniona rodzina otrzymuje indywidualnego opiekuna, który jest minimum przez trzy miesiące przewodnikiem w codziennych kwestiach bytowych.

F. Opiekun rodziny jest w stałym kontakcie z rodziną ucznia. Ustala plan działania w zależności od potrzeb rodziny:

- wyjaśnia zasady porządkowe i współżycia społecznego
- pomaga w znalezieniu mieszkania do wynajęcia, współpracując z agencją pośrednictwa nieruchomości
- pomaga w znalezieniu pracy, dzięki współpracy z urzędami pracy, agencjami pośrednictwa pracy,
- pomaga w tłumaczeniu dokumentów, potwierdzających wykształcenie bądź kwalifikacje,
- pomaga w legalizacji pobytu,
- i w rozwiązywaniu codziennych problemów bytowych
- pomaga także w kontaktach ze szkołą, jeśli rodzice nie znają dostatecznie języka polskiego.

które pomogą samodzielnie przeżyć okres adaptacji i odnaleźć się na rynku pracy.

PROGRAM „OPIEKUN RODZINY” powinien być realizowany przez szkołę i organ prowadzący kompleksowo. Dzięki temu proces adaptacji rodziny repatriantów i migrantów może przebiec efektywnie i szybko. Udział i zaangażowanie szkoły jest tu kluczowe, gdyż w sposób naturalny buduje ona środowisko wspierające rodziców w procesie wychowania. Odnalezienie się pozytywne w nowych realiach społecznych i kulturowych przez rodziny ma też ogromne znaczenie w procesie wychowania i nauczania. Pomaga też obu stronom stworzyć przestrzeń zrozumienia, akceptacji i szacunku.

G. Opiekun rodziny nie powinien mieć więcej podopiecznych niż dwie rodziny w ciągu trzech miesięcy adaptacji. Powinien też znać dobrze przynajmniej jeden z języków: rosyjski, ukraiński, angielski.

H. Dla rodzin objętych opieką opiekunowie organizują we współpracy ze szkołą trzymiesięczny intensywny kurs języka polskiego jako obcego.

I. W razie potrzeby kurs nauki języka polskiego może być przedłużony na cały rok szkolny na ustalonych warunkach.

J. Trzymiesięczny okres adaptacji jest to minimalny okres czasu opieki nad rodziną.

K. Organ prowadzący może też w ramach programu przygotować dla wszystkich rodzin uczniów, zwłaszcza znających język polski na poziomie komunikatywnym, poradniki,

WSTĘP:

Poradnik jest przeznaczony dla cudzoziemców rozpoczynających karierę zawodową lub naukę w Polsce. Zawiera wybrane porady i informacje ułatwiające start na rynku pracy i w procesie edukacji. Autorzy uwzględnili też kwestie związane z zamieszkaniem i zapewnieniem opieki zdrowotnej oraz aspekty prawne pobytu cudzoziemca na terenie Polski. Treść została wzbogacona o propozycję kulturalne i naukowe. Poradnik ma przede wszystkim służyć „dobrą radą”, zwracać uwagę na „łatwe rozwiązania” pewnych sytuacji, proponować coś wartościowego i odsyłać do określonych instytucji. Odbiorców jego treści zapraszamy do poznawania naszego kraju i cieszenia się każdą spędzoną tutaj chwilą.

PRACA

1. POCZĄTKI NA RYNKU PRACY

Wymagania formalne niezbędne do rozpoczęcia pracy w Polsce:

1. Posiadanie numeru PESEL (dla osób fizycznych podejmujących pracę na określonym stanowisku) lub NIP (dla osób planujących założyć działalność gospodarczą). W przypadku cudzoziemców nieposiadających numeru PESEL urząd skarbowy nadaje NIP na podstawie paszportu.
2. Spełnienie wszystkich wymogów zawartych w ofercie pracy (każdy pracodawca

określa wykształcenie, doświadczenie, kursy, szkolenia, a nawet wiek potrzebne do podjęcia pracy na danym stanowisku)

3. Wykonanie badań lekarskich potwierdzających brak przeciwwskazań do podjęcia określonej pracy (kieruje na nie pracodawca, uwzględniając charakter pracy)
4. Założenie konta w banku, na które będzie wpływać wynagrodzenie (warto rozważyć uruchomienie konta ze stałym dostępem online, większość banków oferuje taką możliwość bez pobierania opłat za jego prowadzenie)
5. Ukończenie 16 lat (przed uzyskaniem pełnoletniości należy uzyskać zgodę rodziców lub opiekunów prawnych)

CV

CV czyli *curriculum vitae*, nazywane jest często życiorysem zawodowym. Starając się o pracę, musimy przedstawić je pracodawcy. Powinno ono zawierać aktualne zdjęcie, przebieg naszej edukacji, zdobyte wykształcenie, doświadczenie zawodowe, przebyte szkolenia i kursy oraz najważniejsze umiejętności i cechy osobowe.

Wzór CV jest dostępny na wielu stronach internetowych, możemy z nich pobrać nawet gotowy formularz do wypełnienia. Poniżej zamieszczamy kilka rad dla cudzoziemców, ich sytuacja jest nieco inna niż obywateli Polski, powinni skupić się więc na kilku istotnych punktach.

- Opisując wykształcenie, warto zamieścić informację uzyskane na te-

mat jego uznawalności z Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (więcej informacji na ten temat znajduje się w dziale **PRAWO**)

- Istotną dla pracodawcy informacją jest poziom znajomości języka polskiego, najlepiej potwierdzony certyfikatem (sprawdź: e-akademia.net/poradnik/porady/13)
- Przy opisywaniu dorobku zawodowego ważne jest podkreślenie doświadczeń zdobytych na terenie Polski
- Podając najważniejsze umiejętności i cechy charakteru warto podkreślić te, które ułatwiają pracę w nowym środowisku, z osobami z innych kręgów kulturowych

2. BAZY OFERT PRACY

Oferty pracy zamieszczane w Internecie

Poniżej przedstawiamy zestawienie najbardziej popularnych portali z ofertami pracy:

1. www.gazetapraca.pl
2. www.gumtree.pl
3. www.praca.pl
4. www.olx.pl
5. www.praca.gratka.pl

3. PORTALE INTERNETOWE UŁATWIAJĄCE KARIERĘ

Goldenline to portal społecznościowy umożliwiający założenie profilu, który będzie widoczny dla pracodawcy. Dzięki niemu istniejemy w bazie jako potencjalni pracownicy. Możemy też nawiązywać kontakty z osobami z branży oraz tworzyć grupy znajomych wymieniających się doświadczeniem i kontaktami.

LinkedIn to międzynarodowy serwis społecznościowy umożliwiający budowanie kontaktów zawodowych i biznesowych.

„Nasza misja jest prosta: pomagamy specjalistom z całego świata nawiązać kontakty, aby umożliwić im wzrost efektywności i osiągnięcie sukcesu. Dołączenie do LinkedIn gwarantuje dostęp do innych użytkowników, ofert pracy, informacji i aktualizacji, czyli niezbędnych czynników w rozwoju kariery.”

EDUKACJA

1. SYSTEM SZKOLNICTWA W POLSCE

Jak wygląda polskie szkolnictwo?

Zanim zdecydujesz się podjąć naukę w Polsce, zapoznaj się z informacjami na temat systemu szkolnictwa obowiązującego od **1 września 2017 r.**

- proces edukacji w Polsce rozpoczyna się 8-letnią szkołą podstawową;
- po jej ukończeniu uczeń ma do wyboru 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 3-letnią szkołę specjalną przysposabiającą do pracy, 2-letnią branżową szkołę II stopnia;
- po ukończeniu liceum lub technikum i zdaniu matury absolwent może podjąć studia na jednej z ponad 430 uczelni wyższych działających na terenie Polski.

Egzamin maturalny, na którym uczeń sam decyduje o tym, jakie przedmioty będzie zdawał na poziomie rozszerzonym jest jednocześnie formą egzaminu wstępnego na wybrany przez niego kierunek.

nek studiów, obowiązkowo musi też zdać język polski, matematykę i język obcy.

Kandydaci zainteresowani kierunkami humanistycznymi i społecznymi, takimi jak prawo, filologie, filozofia, stosunki międzynarodowe, politologia czy socjologia powinni zapoznać się z ofertą jednego z 19 uniwersytetów, wśród nich są Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie i Uniwersytet Jana Pawła II w Lublinie, który ma status uczelni niepublicznej.

Do najbardziej znanych uczelni technicznych należą Politechniki: Warszawska, Śląska, Gdańska, Łódzka, Białostocka, Lubelska, Poznańska, Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Kra-

kowie oraz niepubliczna Polsko-Japońska Akademia Technik Komputerowych.

Z uczelni ekonomicznych warto wymienić Szkołę Główną Handlową w Warszawie i Uniwersytety Ekonomiczne w Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu i Katowicach.

Dla osób łączących swoją przyszłość z kierunkami medycznymi polskie szkolnictwo wyższe oferuje studia na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym oraz na podobnych uczelniach w Łodzi, Poznaniu, Katowicach, Białymstoku, Gdańsku, Szczecinie, Wrocławiu i Lublinie.

2. ORGANIZACJA NAUKI W SZKOLE

Nauka w polskich szkołach odbywa się w czasie roku szkolnego, który rozpoczyna się 1 września, a kończy w ostatnim tygodniu czerwca. Rok szkolny jest podzielony na dwa semestry: zimowy i letni.

Prawa i obowiązki ucznia określa regulamin szkolny.

Lekcje w polskiej szkole trwają 45 minut i są przedzielone przerwami na odpoczynek (z reguły są to przerwy od 5 do 20 minut). Zazwyczaj lekcje rozpoczynają o godzinie 8:00 lub 8:15 (początek pierwszej lekcji ustala dyrektor szkoły). Przed rozpoczęciem roku szkolnego każda szkoła ustala także szczegółowy plan lekcji, w którym standardowo jest od 6 do 9 lekcji nauki dziennie.

Bardzo często szkoła oferuje także dodatkowe **zajęcia pozalekcyjne** (jako opcja do wyboru przez ucznia i jego opiekunów, gdyż z reguły są to zajęcia dodatkowo płatne). Warto na początku roku szkolnego dowiedzieć się, jaką ofertę zajęć pozalekcyjnych proponuje Twoja szkoła. Dla najmłodszych uczniów w szkołach podstawowych jest też zapewniana popołudniowa opieka wychowawców na świetlicy szkolnej lub zajęcia sportowe na sali gimnastycznej lub na boisku szkolnym (tzw. SKS).

Za postępy w nauce każdy uczeń jest oceniany przez swoich nauczycieli. Do dyspozycji mają oni **skalę ocen od 1 (najniższa) do 6 (najlepsza)**. Jeśli na Twoim świadectwie z danej klasy będą „jedyńki” może to oznaczać konieczność powtórzenia tej samej klasy. Oceny są wpisywane przez nauczycieli do dziennika. Coraz popularniejsze w polskich szkołach są teraz dzienniki elektroniczne, które w wygodny sposób umożliwiają rodzicom stały dostęp do wyników w nauce ich dzieci, poprzez zalogowanie się na stronie internetowej dziennika elektronicznego.

Ale szkoła to nie tylko nauka, bowiem dla młodego człowieka potrzebny jest też czas na relaks i regenerację sił. Dlatego na **wypoczynek letni** są przeznaczone dwa najcieplejsze miesiące roku kalendarzowego, czyli lipiec i sierpień. Natomiast **przerwa zimowa** (tzw. ferie zimowe) trwają dwa tygodnie i odbywają się w okresie od połowy stycznia do końca lutego (uczniowie w każdym województwie mają podawane przez Ministra Edukacji różne terminy ferii zimowych, aby zapewnić dla każdego ucznia wolne miejsce w ośrodkach wypoczynkowych).

Ponadto w trakcie roku szkolnego jest jeszcze kilka przerw od nauki, związanych z obchodzonymi w Polsce **świętami państwowymi i religijnymi**. Najdłuższe z nich to przerwa z okazji świąt Bożego narodzenia i Nowego Roku, która trwa z reguły od 22 grudnia do pierwszych dni stycznia. Kolejna to przerwa na święta Wielkanocne, obchodzone przez tydzień w marcu lub w kwietniu (są to tzw. święta ruchome, które w kolejnych latach mogą wypadać w różnych tygodniach marca lub kwietnia). Oprócz nich są jeszcze jedno- lub dwudniowe przerwy na inne święta państwowe, a ich wykaz na dany rok szkolny jest podawany przez Ministra Edukacji.

<https://men.gov.pl/>

3. ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA POLSKIEGO

Gdzie sprawdzisz swój poziom języka polskiego.

Znajomość języka danego kraju to podstawa w organizacji naszego pobytu na jego terenie. Dobra znajomość języka polskiego nie tylko ułatwi Ci niezbędną

komunikację, ale pozwoli też lepiej poznać kulturę Polski i jej mieszkańców.

W Warszawie i innych miastach działa wiele prywatnych szkół języka polskiego, kursy tego języka prowadzone są na uczelniach wyższych jako forma przygotowania do studiów na danym kierunku.

Aby sprawdzić swój poziom znajomości języka polskiego i uzyskać oficjalne potwierdzenie tego poziomu, możesz przystąpić do jednego z testów, które odzwierciedlają **stopień opanowania języka:**

- B1** – podstawowy
- B2** – średni ogólny
- C2** – zaawansowany

Testy sprawdzają rozumienie języka pisanego i słuchanego, poprawność gramatyczną oraz umiejętność tworzenia tekstu i wypowiedzania się.

Podmiotem odpowiedzialnym za organizowanie egzaminów i wydawanie certyfikatów jest **Państwowa Komisja Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego**. Egzaminy odbywają się najczęściej 3 razy w roku, a szczegółowe informacje na temat ich przebiegu i certyfikatów można uzyskać na stronie: www.certyfikatpolski.pl

Uzyskanie certyfikatów na określonym poziomie jest wymagane przez uczelnie, instytucje państwowe, urzędy i firmy zatrudniające na ich podstawie pracowników niebędących obywatelami Polski.

4. SZANSA MA STYPENDIUM

Stypendia pomagają w nauce

Stypendia to środki pieniężne, które możesz otrzymać za dobre wyniki w szkole lub na studiach, za szczególne osiągnięcia

naukowe, sportowe lub artystyczne, ale również jako pomoc finansową dla uczniów lub dla studentów będących w trudnej sytuacji materialnej lub zdrowotnej. Zasady przyznawania stypendiów są określone w regulaminach przez instytucje lub organizacje, które dysponują funduszami stypendialnymi.

Warto po przyjeździe do szkoły lub na studia do Polski sprawdzić, czy spełniasz warunki do otrzymania takiej pomocy finansowej. Stypendium to mogą być pieniądze, które przeznaczysz na swoje wydatki lub na pomoc Twoim rodzicom, na zapłacenie za zajęcia dodatkowe lub kursy kształcące, na zakup książek, programów edukacyjnych czy innych przydatnych rzeczy.

Aby pomóc Ci w trafieniu do odpowiedniej instytucji podajemy tutaj wybrane adresy, pod które możesz zgłosić się o przyznanie stypendium. Nie jest to pełna lista, ale warto ją sprawdzić na początku po przyjeździe:

Centrum Myśli Jana Pawła II – władze miasta Warszawa wspólnie z Centrum Myśli Jana Pawła II od wielu lat przyznają stypendia zarówno dla uczniów w szkołach, jak i dla studentów uczelni wyższych. Stypendia mogą otrzymać młodzi ludzie, którzy uczą się w Warszawie i mimo trudnych warunków materialnych, rodzinnych lub zdrowotnych osiągają wysokie wyniki w nauce oraz twórczo angażują się w różnorodne inicjatywy społeczne. Podopieczni Fundacji „Dla Polonii” co roku aplikują i z powodzeniem otrzymują te stypendia. Spróbuj i Ty, tu znajdziesz więcej informacji: <http://www.centrumjp2.pl>

Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” – przyznaje stypendia dla studentów mających polskie pochodzenie.

Wnioski o przyznanie stypendium należy składać oddzielnie na każdy semestr studiów. Regulamin i formularze wniosków są dostępne na stronie:

<http://wspolnotapolska.org.pl/>

Stypendia za dobre wyniki w nauce – dowiedz się w swojej szkole lub uczelni, z jakiego rodzaju stypendiów możesz skorzystać. Wiele szkół przyznaje swoim uczniom stypendia za bardzo dobre wyniki w nauce i szczególne osiągnięcia w konkursach i olimpiadach.

Stypendia na uczelniach wyższych – każda uczelnia ma swoje określone programy wspierania finansowego studentów, czy to w postaci dopłat do miejsca w akademiku, ulg w opłatach za studia, czy w postaci pomocy socjalnej lub za osiągnięcia naukowe.

Więcej na <http://prawastudenta.edu.pl>

Europejski program Erasmus+ oferuje studentom uczelni wyższych w Polsce możliwość realizacji części programu studiów na zagranicznej uczelni w innym kraju Unii Europejskiej. Pobyt za granicą może trwać od 3 do 12 miesięcy w trakcie roku akademickiego. Takie stypendium naukowe może być bardzo atrakcyjną propozycją dla Ciebie, jak już rozpoczniesz studia w Polsce.

<http://www.erasmus.org.pl/>

Stypendium socjalne – jest zależne od sytuacji materialnej Twojej rodziny. Wysokość wypłacanej pomocy i kryteria przyznawania stypendiów określają odrębne przepisy i ustawy. Najważniejszym kryterium jest wysokość dochodu miesięcznego brutto w przeliczeniu na

jedną osobę w rodzinie danego ucznia lub studenta.

Prywatni fundatorzy stypendiów – fundacje powołane przez duże firmy lub banki często także tworzą programy stypendialne. Wspierają zdolnych studentów i w ten sposób budują kapitał przyszłych wysoko wykwalifikowanych kadr naukowców, menadżerów i specjalistów z danej dziedziny gospodarki. Takie stypendium może być dla Ciebie także szansą na znalezienie przyszłego dobrego pracodawcy.

Oferty możesz sprawdzić na stronie:

<http://www.mojestypendium.pl/>

CODZIENNOŚĆ

1. ZDROWIE

Dostęp do opieki lekarskiej

Każda osoba zatrudniona na terenie Polski jest objęta obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym. Oznacza to pełen dostęp do pomocy lekarskiej i hospitalizacji w placówkach państwowych oraz prywatnych, które mają podpisaną umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia. Dotyczy to również cudzoziemców. Każda osoba objęta ubezpieczeniem może zgłosić do niego również członków swojej rodziny: małżonka, rodziców (jeżeli mieszkają razem z osobą ubezpieczoną) i dzieci do ukończenia 18. roku życia lub 26. jeżeli kontynuują naukę. W przypadku, gdy dziecko przebywa na terenie Polski bez rodziców, zamieszkuje w internacie i uczęszcza do szkoły, to ona obejmuje go ubezpieczeniem zdrowotnym.

Należy pamiętać, że na terenie Polski honorowane są ubezpieczenia zdrowotne, którymi objęci zostali obywatele krajów Unii Europejskiej.

Pozostali cudzoziemcy mogą skorzystać z ubezpieczenia dobrowolnego. Warunkiem koniecznym do zawarcia umowy z NFZ jest zalegalizowany pobyt na terenie Polski.

Więcej informacji na: www.mz.gov.pl/system-ochrony-zdrowia/powszechno-ubezpieczenie-zdrowotne

2. JAK PODRÓŻOWAĆ

Dostępne środki transportu

Mimo rozwoju transportu lotniczego, w Polsce najbardziej powszechny jest transport kolejowy i autobusowy.

Polskie Koleje Państwowe – zależne od nich spółki obsługują transport kolejowy na terenie całego kraju. Spółka PKP Intercity ma w swojej ofercie między innymi bardzo szybkie pociągi Pendolino, które umożliwiają podróżowanie pomiędzy odległymi stacjami w nieosiągalnym dotychczas czasie.

Szczegółowy rozkład: pkp.pl/

Komunikacja autobusowa – realizowana jest przez przewoźników regionalnych i prywatne firmy, dlatego przy planowaniu trasy przejazdu warto zapoznać się z ofertą lokalną. Do bardzo popularnych przewoźników należy firma Polski Bus oferująca przejazdy do wielu miast w Polsce i za granicą.

Warto sprawdzić: polskibus.com

W Polsce funkcjonuje **15 lotnisk** obsługujących transport pasażerski: w Warszawie, Krakowie, Gdańsku, Katowicach, Wrocławiu, Poznaniu, Rzeszowie, Szczeci-

nie, Lublinie, Bydgoszczy, Łodzi, Olsztynie, Radomiu i Zielonej Górze. W ostatnich czasach oferta lotów krajowych jest bardzo atrakcyjna ze względu na cenę biletów, szczególnie tych kupowanych z dużym wyprzedzeniem.

3. MIESZKANIE

Jak wynająć mieszkanie?

Rynek wynajmu mieszkań w Polsce jest bardzo dynamiczny, co pozwala nam na znalezienie mieszkania spełniającego nasze oczekiwania i odpowiadającego naszym możliwościom finansowym.

Możemy skorzystać z kilku stron z ofertami wynajmu:

www.olx.pl/nieruchomosci

dom.gratka.pl/mieszkania

www.gumtree.pl

www.szybko.pl

allegro.pl/kategoria/nieruchomosci?order=m

Średni koszt wynajmu mieszkania jednopokojowego (ok. 30 m.) w Warszawie wynosi ok. 1500 zł, mieszkania dwupokojowego (ok. 50 m) – 2000 zł. Na cenę istotny wpływ ma dzielnica, w której znajduje się lokal oraz jego stan i wyposażenie. W innych dużych polskich miastach koszty wynajmu będą nieznacznie niższe.

Wynajęcie mieszkania wiąże się oczywiście z podpisaniem umowy np. na 12 miesięcy i wpłaceniem kaucji (zazwyczaj jest to kwota odpowiadająca wysokości czynszu za jeden miesiąc). Cudzoziemcy muszą mieć świadomość tego, że osoba wynajmująca im mieszkanie może oczekiwać potwierdzenia legalności ich pobytu na terenie Polski.

Jeżeli nie chcemy samodzielnie poszukiwać odpowiedniego lokalu, możemy skorzystać z pomocy agencji nieruchomości. Wiąże się to z dodatkowymi opłatami, ale skraca czas oczekiwania i pozwala nam na skorzystanie z zasobów niedostępnych dla klientów indywidualnych.

MÓJ PRZYJAZD DO POLSKI

1. POLSKA - TU MIESZKAM, TU PRACUJĘ

Tatiana z Ukrainy

Przyjazd do Polski traktuję jako szansę. Jestem nauczycielem języka angielskiego, lubię pracować z osobami z różnych krajów i kultur. Byłam mile zaskoczona, że udało mi się tak szybko znaleźć pracę w szkole. Panuje tu miła atmosfera, wszyscy są bardzo zaangażowani i współpracują ze sobą. Znalezienie mieszkania w Warszawie też nie było trudne. Dzięki dobrym warunkom, czuję, że się rozwijam i mogę korzystać z doświadczeń innych.

2. POWRÓT DO KRAJU MOICH RODZICÓW

Klara ze Szwecji

Mimo, że moi rodzice są Polakami, urodziłam się i wychowałam w Szwecji. Do Polski przeprowadziłam się wraz z rozpoczęciem nauki w liceum. Bardzo spodobał mi się system edukacji np. to, że lekcje trwają po 45 min, a nie 60 jak w mojej poprzedniej szkole. Ludzie w Polsce są bardzo otwarci na innych. Nowością dla mnie jest też uroczysty charakter ważnych wydarzeń w szkole. Wszyscy ubierają się na galowo, śpiewa się hymn, stojąc na baczność, jest poczet sztandarowy.

3. POLSKIE KORZENIE

Noel z Armenii

Przyjechałam do Polski do liceum ponieważ mój dziadek był Polakiem. Na początku miałem duże trudności z porozumiewaniem się w języku polskim i przemieszczaniem po Warszawie. Ciężko było mi odnaleźć się, często gubiłem się. Moją pasją jest śpiew i dzięki liceum polonijnemu mogę rozwijać się w tym kierunku. Odniosłem już nawet sukces, zająłem pierwsze miejsce w III Konkursie Pieśni Patriotycznej. Miło mi jest także, gdy nauczyciele zachwycają się piosenkami armeńskimi, które potrafię zaśpiewać.

Noel jest uczniem klasy I Liceum Ogólnokształcącego Niepublicznego Kolegium św. Stanisława Kostki w Warszawie. Jest to szkoła, w której uczy się młodzież zza granicy mająca polskie korzenie: liceum-polonijne.edu.pl

KULTURA

1. MUZEA

Muzeum Powstania Warszawskiego

Nowoczesne i świetnie zaplanowane muzeum pamięci o bohaterskiej postawie Polaków w sierpniu 1944 roku. Jest nie tylko skarbnicą wiedzy na temat powstania, ale również pomnikiem historii. Część materiałów udostępniono w formie interaktywnej z tłumaczeniem na wiele języków. www.1944.pl

Zamek Królewski w Warszawie

Historyczna rezydencja królów Rzeczypospolitej, wypełniona dziełami sztuki, rzeźbami i obrazami. Zobaczysz tam apartamenty królewskie, sale balowe, pokoje spotkań z zagranicznymi gośćmi. Obok zamku znajduje się warszawska Starówka, obowiązkowy punkt spacerów po Trakcie Królewskim.

www.zamek-krolewski.pl/

Zamek Królewski na Wawelu

„Zamek Królewski na Wawelu wraz ze wzgórzem wawelskim to jedno z najbardziej znaczących historycznie i kulturalnie miejsc w Polsce. Będący przez wieki siedzibą królów polskich i symbolem państwo-gości, w r. 1930 Zamek stał się także jednym z najważniejszych muzeów w Polsce. Gromadzi ono kolekcje obrazów, grafik, rzeźb, tkanin, wyrobów złotniczych, militariów, porcelany i mebli.” Źródło: www.wawel.krakow.pl

Muzeum Narodowe w Warszawie

„Muzeum Narodowe w Warszawie, założone w 1862 roku jako Muzeum Sztuk Pięknych, to jedno z najstarszych muzeów

sztuki w Polsce. Po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku Muzeum Narodowe znalazło ważne miejsce w planach nowego państwa i jego stolicy – Warszawy.” Źródło: www.mnw.art.pl/o-muzeum

Zamek w Łańcucie

„Zamek w Łańcucie jest jedną z najpiękniejszych rezydencji arystokratycznych w Polsce. Słynie ze znakomitych wnętrz mieszkalnych oraz niezwykle interesującej kolekcji pojazdów konnych. Zespół pałacowy otacza stary, malowniczy park w stylu angielskim, w którym wznoszą się liczne pawilony i zabudowania gospodarcze, ściśle niegdyś związane z codziennym życiem łańcuckiej rezydencji.” Źródło: www.zamek-lancut.pl/pl

Łazienki Królewskie

„Letnia rezydencja ostatniego króla Rzeczypospolitej Stanisława Augusta to dla mieszkańców Warszawy najszybsze miejsce w stolicy, zaś dla turystów miejsce, które trzeba koniecznie odwiedzić. Łazienki to symboliczne dzieło Stanisława Augusta, polityka, reformatora, filozofa w koronie, wybitnego

mecenasa i kolekcjonera sztuki...” Źródło: www.lazienki-krolewskie.pl/pl/historia

2. PRZEZ LITERATURĘ DO POLSKI

Wybór tekstów

Aby dobrze poznać Polskę, obyczaje i mentalność jej mieszkańców oraz zrozumieć, jak tworzyła się kultura i historia obecnego państwa warto poznać kilka tekstów z literatury pięknej. Poniższa lista nie wyczerpuje kanonu ważnych dzieł polskich pisarzy i poetów, stanowi propozycję opartą na przekonaniu, że pozwoli ona lepiej zrozumieć na czy polega wyjątkowość Polski na tle Europy.

1. Jan Kochanowski „Pieśni” – zbiór poetycki będący odbiciem kolorytu renesansowej Rzeczypospolitej. Znajdziemy tu wszystko, od rodzimej sielanki po polityczne nawoływania.

2. Adam Mickiewicz „Pan Tadeusz” – poemat, w którym romantyczny geniusz zawarł kwintesencję polskości.

3. Henryk Sienkiewicz „Trylogia” – powieści historyczne ukazujące trudne okresy z historii naszego państwa oraz bohaterstwo Polaków potrafiących jednaczyć się w walce o wolność. Powieści Sienkiewicza ukazują cały przekrój osobowości i charakterów polskiego społeczeństwa.

4. Bolesław Prus „Lalka” – powieść o niespełnionej miłości osadzona w realiach XIX wiecznej Warszawy. Zachwyca nie tylko kolorytem stolicy i jej mieszkańców, ale również tajemniczością losów bohaterów, w których ukryto przed cenzurą ich patriotyczne postawy.

5. Stanisław Wyspiański „Wele” – dość trudny w odbiorze dramat

symboliczny jest oceną społeczeństwa polskiego przełomu XIX i XX wieku. Mówi również o poszukiwaniu utraconej ojczyzny, która na zawsze pozostaje w sercach Polaków.

6. Czesław Miłosz „Rodzinna Europa” – esej ukazuje rodowód autora, noblisty oraz jego stosunek do najważniejszych procesów dziejowych XX wieku.

3. CENTRA KULTURY I NAUKI

Centrum Nauki Kopernik

Miejsce, gdzie nauka spotyka się z rozrywką. Na tysiącach metrów kwadratowych udostępniono setki stanowisk doświadczalnych, prezentacji i ekspozycji. Zaciekawią one dzieci i dorosłych swoją różnorodnością i efektywnością.

Twórcy Centrum Nauki Kopernik tak określają swoje cele:

„WIZJA: Ludzie kształtują świat, myśląc krytycznie i twórczo.

MISJA: Inspirujemy do obserwacji, doświadczania, zadawania pytań i poszukiwania odpowiedzi.”

www.kopernik.org.pl

Centrum Popularyzacji Kosmosu – Planetarium – Toruń

„Planetarium w Toruniu zostało uroczystie otwarte 17 lutego 1994 roku, a pierwszy publiczny pokaz odbył się 2 dni później, w rocznicę urodzin Kopernika [...]”

Klasycznie rozumiane Planetarium (sala projekcyjna pod kopułą) rozszerzyło swoją ofertę i dziś jest prawdziwym Centrum Popularyzacji Kosmosu „Planetarium – Toruń”. Pokazy nie są już jedyną formą popularyzacji astronomii. W dniu 26 czer-

ca 2005 roku w budynku otwarto pierwszą interaktywną wystawę – salę Orbitarium. 22 kwietnia 2012 roku dołączyła do niej kolejna wystawa – sala Geodium.” Źródło: www.planetarium.torun.pl

Teatr Polski im. Arnolda Szyfmana w Warszawie

W teatrze wystawiana jest klasyka dramaturgii polskiej i światowej. *Irydion* Zygmunta Krasińskiego, *Wesele* Stanisława Wyspiańskiego, *Zemsta* Aleksandra Fredry to tylko kilka przykładów z bogatego repertuaru. www.teatrpolski.waw.pl

Narodowy Stary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie

„Narodowy Stary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie to jedna z najstarszych publicznych scen w Polsce. Naszą patronką jest słynna XIX-wieczna aktorka, genialna wykonawczyni ról szekspirowskich na scenach Europy i Ameryki.”

stary.pl/pl/o-teatrze

Teatr Narodowy w Warszawie

Teatr Narodowy w Warszawie to najstarszy istniejący do dzisiaj teatr w Polsce założony przez ostatniego króla Stanisława Augusta Poniatowskiego w 1765 r.

www.narodowy.pl

PRAWO

1. POBYT W POLSCE OD STRONY PRAWNEJ

Legalizacja pobytu

Decyzja o pozostaniu w Polsce na dłużej wiąże się z wieloma formalnościami, których należy dopełnić aby pobyt był legalny i nie wiązał się z nieoczekiwanymi utrudnieniami i niejasnościami.

Poniżej stworzyliśmy listę instytucji, z którymi kontakt jest konieczny lub może ułatwić organizację pobytu na terenie Polski:

Konsulat Polski w kraju, z którego pochodzi osoba planująca przyjazd do Polski – kontakt z konsulem jest konieczny w przypadku uzyskania wizy uprawniającej do dłuższego pobytu na terenie Polski.

<http://www.msz.gov.pl>

Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców w urzędach wojewódzkich – w wydziale tym można uzyskać zezwolenie na pobyt czasowy na terenie Polski w związku z podjęciem nauki lub pracy.

<http://udsc.gov.pl/>

Urząd miasta lub dzielnicy (Delegatura Spraw Obywatelskich)

– musisz się do niego udać, jeżeli chcesz zameldować się pod danym adresem na pobyt czasowy lub stały.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych – kontakt z tą instytucją jest konieczny w celu wykupienia ubezpieczenia pozwalającego na korzystanie z darmowej opieki zdrowotnej. Darmową opieką nie są objęci uczniowie i studenci spoza Unii Europejskiej.

<http://www.zus.pl>

2. UZNANIE WYKSZTAŁCENIA

Jak potwierdzić nasz kwalifikację?

Od 1 października 2017 r. wszystkie kompetencje dotychczasowego Biura Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej przejęła **Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej**.

Kontakt z agencją pozwala na sprawdzenie, czy posiadany przez nas dyplom potwierdzający wykształcenie będzie uznawany w Polsce. Może to być konieczne do potwierdzenia naszego wykształcenia wobec pracodawcy lub do kontynuowania edukacji na kolejnych poziomach. Należy pamiętać, że Polska posiada umowy międzynarodowe z wieloma krajami, które umożliwiają uznanie uzyskanych na ich terenie dy-

plomów ukończenia uczelni i kwalifikacji zawodowych. Informacje na temat umów i innych uwarunkowań prawnych związanych z uznawalnością wykształcenia znajdziemy na:

nawa.gov.pl/nawa/uznawalnosc-wyksztalcenia

3. POBYT CZASOWY

Co zrobić, gdy kończy się nam ważność wizy?

Dłuższy pobyt w Polsce bez wizy jest możliwy dla obywateli krajów strefy Schengen. Polska ma też z wieloma krajami porozumienia, w których określono zasady bezwizowego przekraczania granic. Listę tych państw możemy znaleźć na stronie Ministerstwa Spraw Zagranicznych: http://www.msz.gov.pl/pl/informacje_konsularne/przyjazd_do_polski/lista_panstw.

Cudzoziemcy przyjeżdżający z innych krajów muszą posiadać ważną wizę. Przed wygaśnięciem terminu jej ważności należy wyjechać z Polski w celu jej przedłużenia. Zajmują się tym przedstawicielstwa dyplomatyczne lub konsulaty.

Inną możliwością na pozostanie w Polsce po wygaśnięciu ważności wizy jest uzyskanie pozwolenia na pobyt czasowy (maksymalnie na 3 lata). Wydaje je właściwy dla naszego zamieszkania Urząd Wojewódzki. Jeżeli osoba posiadająca wizę złoży, nawet w ostatnim dniu jej ważności, wniosek o zezwolenie na pobyt czasowy (bez błędów formalnych), otrzyma potwierdzenie, które uprawnia ją do legalnego pobytu na terenie Polski aż do momentu wydania decyzji. ■

THE "FAMILY GUARDIAN" PROGRAMME

FOUNDATION "FOR POLISH COMMUNITY"

INTRODUCTION

In connection with the increasing phenomenon of migration and "repatriation" in Poland, it is necessary to provide help and support to children and parents of migrants and repatriates in the process of adaptation to the new cultural conditions and meeting the challenges related to education, work and settling down in Poland. The "Family Guardian" programme is primarily aimed at supporting a school in activities encouraging students and parents in the adaptation process.

GOALS:

1. To help students to find themselves in a new school environment and to support their learning through the involvement of teachers and the entire school community.
2. To help parents to understand and adapt to the requirements of the Polish education system.
3. To help teachers to undertake an effective teaching and upbringing strategy towards children of migrants and repatriates.
4. To help the family in the process of adaptation to Polish social conditions, labour market, housing market, legal regulations.

MEANS OF ACHIEVING GOALS:

1. **School's activities supporting students in the process of adaptation at school and in Polish culture:**

- A. The teacher shall as soon as possible become acquainted with the living situation of the student and parents, as well as conduct an interview with the parents and a conversation with the student to diagnose their basic problems with finding their place in the Polish education system and social life. The questionnaires and tests to check the knowledge of key subjects translated into the language known to the student may be useful in conducting the diagnosis. If parents and the student do not know the Polish language and the teacher does not know the student's native language, a translator is necessary for the interview.
- B. It is necessary to diagnose the level of Polish language command and determine whether individual help in form of additional Polish language classes or group course is needed.
- C. After determining which compensatory classes the student needs to attend, the educator shall establish with subject teachers a programme of individual compensatory classes. If there are more such students at school, they shall be combined into groups and the compensatory classes programme shall be established for the whole group. The Regulation of the Ministry of Education of September 2017 permits the creation of preparatory branches for students whose language barrier (poor knowledge of the Polish language) does not permit effective participation in the first year activities.
- D. Students shall be introduced not only to their class but also to the whole school community. The provided information is to prevent stigmatisation of students due to their origin.
- E. As a part of an advisory lesson, students shall be able to present their country of origin, its culture, folklore and cuisine to the whole class. They shall also be able to talk about their first impressions of Poland.
- F. The educator shall regularly solve problems related to tolerance and admission of the student in a group, systematically talk to him/her about difficulties in adaptation to the class, as well as about problems with learning and overcoming the language barrier.
- G. Subject teachers in the first year of high school shall prepare glossaries of terms from a given subject accordingly to the planned classes in a given school year. It shall be remembered that students who have difficulties in using and/or understanding the language will be forced to learn and understand terms from many subjects at the same time and therefore can experience great stress and have learning difficulties. It is necessary to take actions that will make it easier for them to regularly benefit from classes. In primary school, glossaries can be prepared for a given educational stage.
- H. The school shall organise a "many cultures day", during which cultural achievements, elements of folklore, music and cuisine of countries or regions of students' origin can be presented. It is one of the forms of building respect and mutual tolerance and creating space for cultural dialogue.

I. The educator in cooperation with history and Polish language teachers shall develop a programme of students' adaptation to the historical and cultural realities of Poland. Trips to museums, exhibitions, theatres, and to the philharmonic hall are advisable. Participation in anniversary events, secular and religious holidays regardless of the religious denomination of students. If we want to drill students in respect and understanding of the Polish cultural and historical heritage, they must become acquainted with the history of the country in which they want to live, its traditions and social behaviours. Knowledge and understanding of the cultural code will help them function better in Polish society.

2. Helping parents to understand and adapt to the requirements of the Polish education system.

- A. After becoming acquainted with the family's living situation and conducting a diagnosis by the educator (or other teacher appointed by the headmaster), he/she shall familiarise parents or legal guardians with the Polish education system and present a translation (in the language comprehensible to parents) of the most important school documents (extracts). It is primarily about the school statutes regarding the rights and duties of students, the school code of conduct and the intra-school assessment system along with the requirements. Parents shall accept it consciously.
- B. The educator shall be in regular contact with parents even if there are no serious problems. They shall discuss the school results, motivate the student to work, and explain parents how they can help the student.

3. Helping teachers to undertake an effective teaching and upbringing strategy towards children of migrants and repatriates.

- A. The educator, who has foreign students in the class, faces a serious challenge of building a good relationship between students and helping the foreign student to adapt to the Polish school and social realities. He/she must also be a facilitator of assistance to subject teachers in working with a foreign student. As a part

of professional development, the teacher shall undergo appropriate courses and trainings in the field of psychology and teaching methodology. For schools teaching a larger group of foreign students, it is recommended to organise trainings and professional development for teachers.

- B. As a part of the training, it is advisable that appointed teachers, such as geography and social studies teachers, or educators, shall prepare information about the country of student's origin, its cultural code, short history (also in the context of Polish history), language differences and – if there are any – religious differences.
- C. Polish language teachers within the Polish language classes may, along with their students, determine the most fun or important semantic differences in languages and present them to the school board. This will help to avoid misunderstandings in communication with students.
- D. The school counsellor shall assist teachers in diagnosing the student's situation and problems. The counsellor can organise appropriate trainings and refer those students, who can communicate freely in Polish, but face specific problems (e.g. trauma after experienced warfare) to the psychological-pedagogical counselling centre.

4. Helping the family in the process of adaptation to Polish social conditions, labour market, housing market, legal regulations.

- A. The school governing body, in which a larger group of foreign migrants or repatriates is educated, may implement a specialised school-based programme called the "Family Guardian" programme.
- B. The programme concerns the adaptation of repatriate and migrant families of students at given school. To implement this programme you need a team of employees and volunteers who will be "guardians" of a given family for at least three months.
- C. As a part of this programme, prepared employees and volunteers shall gather specialists from various fields, willing to perform some pro bono activities, e.g. lawyers, notaries, developers, translators, social workers, employment bureau, employment agencies, real estate agencies. They will create a supporting team for the families of students, repatriates and migrants.
- D. Based on the diagnosis of the situation of foreign students' families, the coordinator of the programme, together with the school authorities and teachers, selects those families who need support from the "family guardian". A family can also ask for such a guardian.
- E. The selected family receives an individual guardian who, for a minimum of three months, is a guide in everyday living matters.
- F. The family guardian is in regular contact with the student's family. Sets the action plan depending on the family's needs:
 - explains the rules of order and social coexistence;

- helps in finding a flat to rent (cooperation with a real estate agency);
- helps in finding a job (cooperation with employment bureau, employment agencies);
- helps in translating documents confirming education or professional qualifications;

THE "FAMILY GUARDIAN" programme shall be implemented by the school and the governing body in a complex way. Thanks to this, the adaptation process

- helps in the legalisation of stay, if necessary;
 - helps in solving everyday problems of living;
 - helps in contacts with the school, if the parents do not know Polish well.
- G. Within three months of adaptation, the family guardian shall not have more charges than two families.
- H. The guardian shall know at least one of the following languages: Russian, Ukrainian, English.
- I. Guardians in cooperation with the school organise a three-month intensive course of Polish as a foreign language for families involved in the programme.

- J. If necessary, the Polish language course can be extended for the entire school year (on agreed terms).
- K. A three-month period of adaptation is the minimum period of care for the family.
- L. The governing body of the programme may prepare guides that will help to go through the period of adaptation and find oneself in the labour market. The addressees will be students' families, especially those who know Polish at a communicative level.

of repatriate and migrant families can be carried out efficiently and quickly. The participation and involvement of the school is crucial because it naturally builds an environment that supports parents in the process of upbringing. Finding themselves in social and cultural realities is also of great importance for families in the process of upbringing and education. It also helps both parties to create a space of understanding, acceptance and respect.

WORK

1. ENTERING THE LABOUR MARKET

Formal requirements necessary to undertake employment in Poland

A candidate, who wants to undertake a job in certain position, must fulfil a few necessary formal requirements:

1. Possessing a PESEL number (for natural persons taking up employment in a certain position) or NIP (for persons planning to set up a business). In the case of foreigners without a PESEL number, the tax office issues a NIP based on a passport.
2. Fulfilling all requirements mentioned in a job offer (every employer determines education level, experience, courses, trainings, sometimes even the age required to undertake a job at certain position)
3. Execution of medical examination confirming the lack of contraindications to undertake a specific job (commissioned by the employer, who takes into consideration the nature of the work)
4. Opening a bank account – your salary will be credited to it (it is advisable to open an account with permanent online access, majority of banks offer this option without additional charges)
5. Being at least 16 years old (before reaching the age of majority, obtain the consent of parents or legal guardians)

CV

CV, or curriculum vita, is often called a career biography. When applying for a job, we must present it to the employer. It should contain a current photo, the course of education, finished schools, professional experience, previous training and courses, as well as the most important personal skills and traits.

CV templates are available on many websites, ready-made forms can be downloaded and all you have to do is just fill them out. Below you can find some tips for foreigners, whose situation is slightly different from the situation of Polish citizens, so they should focus on several important points.

- When describing education, a foreigner should include information obtained from the National Agency for Academic Exchange about its recognition (for more information, see section [LAW](#))
- The level of knowledge of the Polish language (best confirmed by a certificate) is an important information for the employer (check: e-akademia.net/poradnik/porady/13)
- When describing the professional achievements, it is important to highlight the experiences gained in Poland
- Providing the most important skills and character traits, it is recommended to emphasize those that facilitate work in a new environment with people from other cultural backgrounds

2. JOBS DATABASES

Job offers published on the Internet

Below you can find a summary of the most popular portals with job offers:

1. www.gazetapraca.pl
2. www.gumtree.pl
3. www.praca.pl
4. www.olx.pl
5. www.praca.gratka.pl

3. INTERNET PORTALS THAT FACILITATE YOUR CAREER

Goldenline is a social networking site that allows you to create a profile that will be visible to employers. Thanks to it, we exist in the database as potential employees. We can also get in touch with people from the industry and create groups of friends exchanging experience and contacts.

LinkedIn is an international social network that enables building professional and business contacts.

"Our mission is simple: connect the world's professionals to make them more productive and successful. Joining LinkedIn guarantees access to other users, job offers, information and updates, which are necessary factors in career development."

EDUCATION

1. THE EDUCATION SYSTEM

The Polish education system in brief:

Before you decide to study in Poland, read the information about the education system effective since 1 September 2017:

- the education process in Poland begins with an 8-year primary school;

- after completing it, the student has a choice of a 4-year comprehensive high school, a 5-year technical high school, a 3-year basic vocational school, a 3-year special career training school, a 2-year secondary vocational school;

- after graduating from high school or technical high school and passing the matura exam, the graduate can take up studies at one of more than 430 higher education institutions operating in Poland.

The matura exam (egzamin maturalny) consists of three compulsory exams at "basic level" - in Polish language, mathematics and a selected foreign language - and in subjects at "extended level", which are up to student's choice. The matura exam is also a kind of entrance exam for universities (they base their admissions primarily on matura results).

Candidates interested in humanities and social sciences, such as law, philology, philosophy, international relations, political science or sociology should get acquainted with the offer of one of 19 universities, including the University of Warsaw, the Jagiellonian University in Kraków, the Adam Mickiewicz University in Poznań, the University of Mikołaj Kopernik in Toruń, the University of Warmia and Mazury in Olsztyn and the University of John Paul II in Lublin, which has the status of a non-public university.

The most-known technical universities include Warsaw, Silesian, Gdańsk, Łódź, Białystok, Lublin and Poznań Universities of Technology, AGH University of Science and Technology in Kraków and non-public Polish-Japanese Academy of Information Technology.

There are also a few worth-mentioning Universities of Economics: in Kraków, Wrocław, Poznań and Katowice, as well as SGH Warsaw School of Economics.

For people interested in medical faculties, Polish higher education offers studies at the Medical University of Warsaw and similar universities in Łódź, Poznań, Katowice, Białystok, Gdańsk, Szczecin, Wrocław and Lublin.

2. ORGANISATION OF SCHOOL EDUCATION

Education in Polish schools takes place during the school year, which begins on September 1 and ends in the last week of June. The school year is divided into two semesters: winter and summer. The student's rights and duties are set out in the school regulations.

Classes in Polish schools last 45 minutes each and are separated from each other by breaks (they usually last from 5 to 20 minutes). Lessons usually start at 8:00 or 8:15 (the beginning of the first lesson is set by the school's headmaster). Before the start of the school year, each school sets a detailed lesson plan, in which there are usually 6 to 9 lessons per day.

The school often offers **additional extracurricular activities** (as an option for the student and his / her guardians to choose, since they are usually additionally paid). At the beginning of the school year, it is good to find out what choice of extracurricular activities your school offers. The youngest students in elementary schools can also take advantage of the educators' additional afternoon

care in the school's common room or of sporting activities in the gym or in the school playground (the so-called "SKS").

Each pupil is graded by their teachers for their progress. They use a **rating scale from 1 (the lowest) to 6 (the best)**. If you have the failing grade (1) on your class certificate, you may need to repeat the same class. The grades are entered by teachers into the class register. There are also electronic class registers, which are becoming more and more popular in Polish schools. They enable parents to have continuous and convenient access to their child's results in learning by logging in to the e-journal website.

But the school is not only about education. A young person also needs time for relaxation and regeneration of strength. That's why two of the warmest months of the year, July and August, are designated for **summer holidays**. There is also a **winter break** (the so-called "winter holidays"), which lasts for two weeks and takes place from mid-January to the end of February (students in each province have different dates of winter holidays set by the Minister of Education to provide a free place for each student in holiday centres).

In addition, during the school year, there are several days off related to the national and religious holidays celebrated in Poland. The longest one is a holiday break to celebrate Christmas and New Year, which usually lasts from December 22 to the first days of January. Another one is the Easter break, celebrated for a week in March or April (these are the so-called movable feasts, which in subsequent years may fall

out in different weeks of March or April). In addition, there are one- or two-day breaks for other national holidays, and their list for a given school year is provided by the Minister of Education.

<https://men.gov.pl/>

3. COMMAND OF THE POLISH LANGUAGE

Where can you check your Polish level?

Knowledge of the language of a given country is the basis for the organisation of your stay in its area. Good knowledge of the Polish language will not only facilitate the necessary communication but also allow you to learn more about the culture of Poland and its inhabitants.

In Warsaw and other cities in Poland, there are many private Polish language schools. What's more, universities often organise language courses for foreigners as a form of preparation for studies in a given field.

In order to check your level of Polish knowledge and get official confirmation of it, you can take one of the tests that reflect the level of language proficiency:

B1 – basic

B2 – general intermediate

C2 – advanced

Tests check the comprehension of written and spoken language, grammatical correctness and the ability to create text and express opinions.

The entity responsible for organising examinations and issuing certificates is the State Commission for the Certification of Proficiency in Polish as a Foreign Language. The examinations are organised

usually 3 times a year. Detailed information on the examination dates are available at: www.certyfikatpolski.pl

Obtaining a certificate at certain level might be required by universities, national institutions, agencies, or companies, which employ workers from foreign countries.

4. CHANCE FOR A SCHOLARSHIP

Scholarships help students study.

A scholarship is a sum of money awarded to a student for good results at school or college, for special scientific, sport or artistic achievements, but also as financial support for school or university students who are in a difficult financial or health situation. Rules of granting the scholarships are set by institutions or organisations, disposing of the scholarship funds.

After arriving to Poland with intent to attend school or start studying, it is worth checking out whether you meet the conditions for receiving this kind of financial assistance. Scholarship checks awarded in your name can be spent not only on your expenses. You can also help your parents, pay for extracurricular activities or training courses, purchase books, educational programs or other useful things.

In order to help you find the right institution, we present you selected associations where you can apply for a scholarship. This is not a full list, but it's worth reviewing after your arrival:

The Centre for the Thought of John Paul II (Centrum Myśli Jana Pawła II) – the City of Warsaw and the Centre for the Thought of John

Paul II have been awarding scholarships for students in schools and at universities for many years. Scholarships may be awarded to young people who study in Warsaw and, despite difficult financial, family or health conditions, achieve high academic results and creatively engage in various social initiatives. The beneficiaries of the "Foundation for Polish Community" (Fundacja "Dla Polonii") apply every year and successfully receive them. Try it, more information at: <http://www.centrumjp2.pl>
Association "Polish Community" (Stowarzyszenie „Wspólnota Polska") – awards scholarships for students with Polish origins. Applications for scholarships should be submitted separately for each semester of study. Rules and application forms are available at: <http://wspolnotapolska.org.pl/>

Scholarships for good academic results – find out in your school or at your university what type of scholarship you can use. Many schools give their students scholarships for very good academic results and special achievements in school contests.

Scholarships at universities – each university has its own programme of financial support for students that may take the form of a subsidy to a place in a dormitory, a discount in tuition fees, or a social assistance. It may be granted for scientific achievements.

Find out more at <http://prawastudenta.edu.pl>

EU Programme Erasmus+ offers higher education students a possibility of doing part of their studies abroad in another European Union country. One's

stay abroad may last at least 3 months and maximum 12 months during academic year. Once you start studying in Poland, such scholarship can be a very attractive proposal for you.

<http://www.erasmus.org.pl/>

Social scholarship – is conditional on financial situation in a student's family. The amount of the grant and the criteria for awarding it are specified in separate regulations and laws. The most important criterion is the amount of monthly gross income per person in a given student's family.

Private scholarship funders – foundations established by large companies or banks often create scholarship programmes. They support talented students and thus build the capital of future

highly qualified cadres of scientists, managers and specialists in a given field of the economy. Such scholarship may also be a chance to find a future good employer. You can check the offers at: <http://www.mojestypendium.pl/>

EVERYDAY LIFE

1. HEALTH

Access to medical care

Every person employed in Poland is covered by compulsory health insurance. This means full access to medical help and hospitalization in state institutions and some private ones that have a contract with the National Health Fund (Narodowy Fundusz Zdrowia). This also applies to foreigners. Every insured person can also submit and provide their insurance to their family members: spouse, parents (if they live together with the insured person) and children up to 18 years of age or 26 if they continue their education. If a child resides in Poland without parents and attends a boarding school, the school covers them with health insurance.

It should be noted that in Poland health insurance from other European Union country is concerned valid.

Other foreigners can take advantage of optional insurance. The prerequisite for conclusion of a contract with the National Health Fund (NFZ) is a legalised stay in Poland.

For more information, check: www.mz.gov.pl/system-ochrony-zdrowia/powszechna-ubezpieczenie-zdrowotnia

2. HOW TO TRAVEL:

Available means of transport

Despite the development of air transport, trains and buses are the most popular means of transport in Poland.

Polish State Railways (Polskie Koleje Państwowe) – their subsidiaries support rail transport throughout the country. The PKP Intercity offers, among other things, very fast Pendolino trains, which enable traveling between distant stations at an unprecedented time. Detailed schedule: pkp.pl/

Bus transport – is carried out by regional carriers and private companies, so when planning a route, it is advisable to get acquainted with the local offer. A popular bus operator – Polski Bus – offers trips to many cities in Poland and abroad. Check: polskibus.com

There are **15 airports** serving passenger transport in Poland: in Warsaw, Kraków, Gdańsk, Katowice, Wrocław, Poznań, Rzeszów, Szczecin, Lublin, Bydgoszcz, Łódź, Olsztyn, Radom and Zielona Góra. Recently, the offer of internal flights is very attractive due to the price of tickets, especially those bought well in advance.

3. FLAT

How to rent a flat?

The rental market in Poland is very dynamic, which allows us to find a flat that meets our expectations and financial capabilities.

We can use several pages with rental offers:

www.olx.pl/nieruchomosci-dom.gratka.pl/mieszkania

www.gumtree.pl

www.szybko.pl

allegro.pl/kategoria/nieruchomosci?order=m

The average cost of renting a one-room flat (about 30 sq m) in Warsaw is about PLN 1500, a two-room apartment (about 50 sq m) – PLN 2,000. The price is significantly affected by the district in which the premises are located, as well as their condition and equipment. In other large Polish cities, rental costs are slightly lower.

Renting an apartment means signing the contract for, for example, 12 months and paying a deposit (it is usually equal to the amount of one-month rent). Foreigners must be aware of the fact that apartment owners may expect confirmation of the legality of their stay in Poland.

If you don't want to look for a proper place by yourself, you can use help of a real estate agency. This involves additional fees, but it shortens the waiting time and allows you to use resources unavailable to individual customers.

MY ARRIVAL TO POLAND

1. POLAND - I LIVE HERE, I WORK HERE

Tatiana from Ukraine

I treat my arrival in Poland as an opportunity. I'm a teacher of English, I like working with people from different countries and cultures. I was pleasantly surprised that I was able to find a job at school so quickly. There is a nice atmosphere here, everyone is very involved and cooperative with each other. Finding an apartment in

Warsaw was not difficult either. Thanks to good conditions, I feel that I'm evolving and I can use the experience of others.

2. RETURN TO MY PARENTS' COUNTRY

Klara from Sweden

Although my parents are Poles, I was born and raised in Sweden. I moved to Poland as from the beginning of high school education. I really liked the education system, for example, the fact that classes last 45 minutes, not 60 as in my previous school. People in Poland are very open-minded. The festive character of important events at school is also a novelty for me. Everyone is elegantly dressed, the anthem is being sung while standing at attention, there is also a colour party with a flag.

3. POLISH ORIGINS

Noel from Armenia

I came to Poland to start high school because my grandfather was Polish. At the beginning, I had great difficulty with communicating in Polish and moving around Warsaw. It was difficult for me to find a way, I often got lost. Singing is my passion and thanks to the Polish Community High School (Liceum Polonijne) I can develop in this direction. I've already had my first success, I took the first place in the 3rd Patriotic Song Competition. I'm very happy when teachers are delighted with Armenian songs that I can sing.

Noel is a first-year student of the Non-public College High School of Saint Stanisław Kostka in Warsaw (I Liceum Ogólnokształcące Niepublicznego Kolegium św.

Stanisława Kostki w Warszawie. Teenagers with Polish origins from different countries can study here: liceumpolonijne.edu.pl

CULTURE

1. MUSEUMS

The Warsaw Rising Museum (Muzeum Powstania Warszawskiego)

A modern and well-planned museum of remembrance of the heroic attitude of Poles in August 1944. It is not only a repository of knowledge about the uprising, but also a monument of history. Part of the materials are available in interactive form with a multilingual translation.

www.1944.pl

The Royal Castle in Warsaw (Zamek Królewski w Warszawie)

The historical residence of Polish kings, filled with works of art, sculptures and paintings. You can see there royal apartments, ballrooms, as well as rooms where meetings with foreign deputies took place. Next to the castle, there is Warsaw's Old Town –

a must-see place during your walk on The Royal Route.

<https://www.zamek-krolewski.pl/>

Wawel Royal Castle (Zamek Królewski na Wawelu)

"The Wawel Royal Castle and the Wawel Hill constitute the most historically and culturally important site in Poland. For centuries the residence of the kings of Poland and the symbol of Polish statehood, the Castle is now one of the country's premier art museums. Established in 1930, the museum encompasses ten curatorial departments responsible for collections of paintings, prints, sculpture, textiles, goldsmith's work, arms and armour, ceramics, porcelain, and period furniture."

Source: wawel.krakow.pl

National Museum in Warsaw (Muzeum Narodowe w Warszawie)

"The National Museum in Warsaw was originally founded in 1862 as the Museum of Fine Arts and is currently one of the oldest art museums in the country.

After Poland regained its independence in 1918, the National Museum was ascribed a prominent role in the plans for the new state and its capital city of Warsaw."

Source: www.mnw.art.pl/o-muzeum

The Łańcut Castle (Zamek w Łańcutie)

"The Łańcut Castle is one of the most beautiful aristocratic residences in Poland, famous for its excellent interiors and extraordinarily interesting collection of horse-drawn carriages. The palace complex is surrounded by an old and picturesque park in the English style filled with pavilions and farm buildings, all part of the former the daily life of the castle."

Source: www.zamek-lancut.pl/pl

The Royal Łazienki Park (Łazienki Królewskie)

"There are not so many places in Poland that have so strongly engraved in our emotionality and imagination as the summer residence of King Stanisław August. The Royal Łazienki Park is a symbolic masterpiece of Stanisław August – a politician,

reformer, crowned philosopher, outstanding patron and collector of art..." Source: www.lazienki-krolewskie.pl/pl/historia

2. THROUGH LITERATURE TO POLAND

Selection of texts

In order to get to know Poland, the customs and mentality of its inhabitants, as well as to understand how the culture and history of the present state was created, it is worth getting familiar with a few texts from the literature. The list below doesn't cover the whole canon of important works by Polish writers and poets – it is a proposition based on the conviction that it will allow foreigners to better understand on what the uniqueness of Poland in the context of Europe depends.

1. Jan Kochanowski "Pieśni" ("Cantos") – a poetic collection reflecting the Renaissance colours of the Polish-Lithuanian Commonwealth. We can find here everything from the native idyll to political exhortations.

2. Adam Mickiewicz "Pan Tadeusz" – a poem in which the romantic genius grasped the quintessence of Polishness.

3. Henryk Sienkiewicz "Trylogia" ("The Trilogy") – historical novels showing difficult periods in the history of our country and the heroism of Poles who could unite in the fight for freedom. Sienkiewicz's novels depict the whole cross-section of the personalities and character traits of Polish society.

4. Bolesław Prus "Lalka" ("The Doll") – a novel about unrequited love,

set in the reality of the 19th century Warsaw. It delights not only with the detailed description of the capital and its inhabitants but also with the mystery of the characters' fates, in which their patriotic attitudes were hidden from the caesura.

5. Stanisław Wyspiański "Wesele" ("The Wedding") – this symbolic drama, quite difficult in reception, is an assessment of the Polish society at the turn of the 19th and 20th century. It also describes the situation of Poles, who looked for their lost homeland.

6. Czesław Miłosz "Rodzinna Europa" – the essay shows the origins of the author, the Nobel Prize winner, and his attitude to the most important historical processes of the 20th century.

3. CULTURE AND SCIENCE CENTRES

Copernicus Science Centre (Centrum Nauki Kopernik)

A place where science meets entertainment. Hundreds of experimental stations, presentations and exhibits have been made available on thousands of

square meters. They will impress children and adults with their diversity and spectacular effectiveness.

That's how the creators of the Copernicus Science Centre define their goals:

"VISION: People shape the world through critical and creative thinking.

MISSION: We inspire people to observe, experiment, ask questions and seek answers."

www.kopernik.org.pl

Centre for the Popularisation of Space – Planetarium – Toruń (Centrum Popularyzacji Kosmosu – Planetarium – Toruń)

"The Planetarium in Toruń was opened on February 17, 1994, and the first public show took place 2 days later, on the anniversary of Copernicus's birth [...]

The classically understood Planetarium (the projection room under the dome) has expanded its offer and today it is a real eponymous Centre for the Popularisation of Space "Planetarium – Toruń". Shows are no longer the only form of popularising astronomy. On June 26, 2005, the

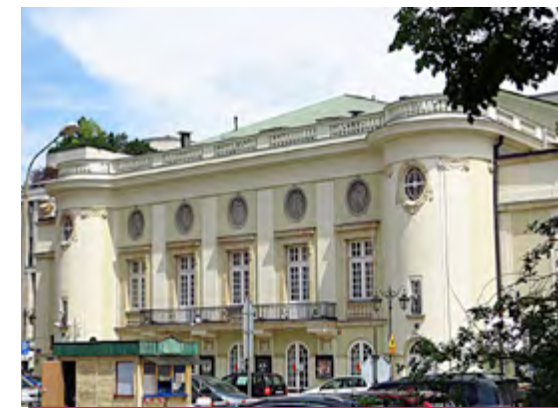

first interactive exhibition was opened – the Orbitorium room. On April 22, 2012, the next exhibition was added – the Geodium room." Source: www.planetarium.torun.pl

The Arnold Szyfman Polish Theatre in Warsaw (Teatr Polski im. Arnolda Szyfmana w Warszawie)

The theatre presents the classic of Polish and world drama. *Iridion* of Zygmunt Krasiński, *Wesele* (*The Wedding*) of Stanisław Wyspiański, *Zemsta* (*Revenge*) of Aleksander Fredro are just a few examples from the rich repertoire.

www.teatrpolski.waw.pl

The Helena Modrzejewska National Sary Theatre in Kraków (Narodowy Sary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie)

"The Helena Modrzejewska National Sary Theatre in Kraków is one of the oldest public stages in Poland. Our patron is a famous 19th-century actress, a brilliant interpreter of Shakespearean roles on the stages of Europe and America." sary.pl/pl/o-teatrze

National Theatre in Warsaw (Teatr Narodowy w Warszawie)

The National Theatre in Warsaw is the oldest existing theatre in Poland founded by the last king Stanisław August Poniatowski in 1765.

www.narodowy.pl

LAW

1. YOUR LEGAL STAY IN POLAND

Legalisation of stay

The decision to stay in Poland for a longer time involves many formalities that must be completed in order to make the stay legal and to exclude unexpected difficulties and ambiguities.

We prepared a list of institutions that you may find necessary to contact with or that can facilitate the organisation of your stay in Poland:

Polish Consulate in a country from which you come from – a contact with the consulate is necessary to obtain a visa entitling to a longer stay in Poland.

<http://www.msz.gov.pl>

Citizen and Foreigner Affairs Department (Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców) in Province Governor's Office - in this department you can obtain a temporary residence permit in order to work or study in Poland.

<http://udsc.gov.pl/>

City Hall or District Office (Citizen Affairs Department - Delegatura Spraw Obywatelskich) – it is necessary to go there if you want to register at a given address for temporary or permanent residence.

Social Insurance Institution (Zakład Ubezpieczeń Społecznych) – contact with this institution is necessary in order to purchase insurance that allows the use of free health care. Free care is not provided for students from outside the European Union.

<http://www.zus.pl>

2. DIPLOMA RECOGNITION

How to have your diploma recognised in Poland?

Since October 1, 2017, all competences of the previous Bureau for Academic Recognition and International Exchange have been taken over by the **Polish National Agency for Academic Exchange**.

Contact with the agency allows you to check whether your diploma will be recognised in Poland. It may be necessary to submit a confirmation of your education to the employer or to continue education at subsequent levels. It should be noted that Poland has international agreements with many countries that allow recognition

of university diplomas and professional qualifications obtained within their territories. Information on contracts and other legal conditions related to the recognition of education can be found at:

nawa.gov.pl/nawa/uznawalnosc-wykształcenia

3. TEMPORARY RESIDENCE

What to do when your visa expires?

A longer stay in Poland without a visa is possible for citizens of Schengen area countries. What's more, Poland has agreements with many countries, which define the principles of visa-free travel. A list of these countries can be found on the website of the Ministry of Foreign Affairs (Ministerstwo Spraw Zagranicznych):

http://www.msz.gov.pl/pl/informacje_konsularne/przyjazd_do_polski/lista_panstw

Foreigners from other countries must have a valid visa. An outlander must leave Poland before the visa's expiration date in order to extend it. Diplomatic and consular representations take care of it.

Another option to stay in Poland after expiration of the visa is to obtain a temporary residence permit (for up to 3 years). They are issued by the Province Governor's Office (competent in respect of the place of residence). If the visa holder submits, even on the last day of visa's validity, an application for a temporary residence permit (without formal errors), they will receive a confirmation, which entitles them to legal stay in Poland until the decision is issued. ■

ПРОГРАММА «ОПЕКУН СЕМЬИ»

Фонд «Для Полонии»

ВВЕДЕНИЕ

В связи с растущим явлением миграции и репатриации в Польше появилась необходимость оказывать помощь и поддержку детям и родителям в процессе адаптации к новым к новой культурной среде и проблемам, связанным с образованием, работой и жильем в Польше. Программа «опекун семьи» в первую очередь предназначена для поддержки школы, заданием которой

является оказание помощи учащимся и родителям в период адаптации.

Задачи:

1. Помощь учащимся адаптироваться в новой школьной среде, в учебе, посредством поддержки учителей и всего школьного сообщества
2. Помощь родителям понять и адаптироваться к требованиям польской системы образования.
3. Помощь учителям провести эффективный учебновоспитательный процесс по отношению к детям мигрантов и репатриантов.
4. Помощь семье в процессе адаптации к польским социальным условиям,

рынку труда, рынку жилья, правовым нормам.

Пути реализации задач:

1. Действия, поддерживающие учащихся в процессе адаптации в школе и к польской культурной среде:
 - A. Учитель должен как можно скорее ознакомиться с ситуацией ученика и его родителей, провести беседу с родителями и учащимся, чтобы диагностировать их основные проблемы, которые связаны с освоением в польской системе образования и в обществе. Для диагностики могут быть полезны анкеты и тесты для проверки знаний по основным предметам, переведенные на язык, который знает учащийся. Если родители и ученик не знают польского языка, а учитель не знает языка страны происхождения учащегося, для проведения беседы понадобится переводчик.
 - B. Необходимо проверить уровень знания польского языка и определить, нужна ли индивидуальная помощь в рамках дополнительных языковых часов или групповых занятий.
 - B. Определив, по каким предметам учащийся нуждается в дополнительных занятиях, классный руководитель должен обговорить с преподавателями программу дополнительных занятий. Если в школе есть большая группа учеников, их следует объединить в группы и создать такую программу для всей группы. Постановление Министерства Образования от сен-

тября 2017 года позволяет создать подготовительные классы в школах для учеников, чье слабое знание польского языка не позволяет эффективно усваивать знания в первом классе.

- G. Ученики должны быть представлены как в классе, так и во всем школьном сообществе с информацией для всех учащихся, что поможет предотвратить стигматизацию учащихся из-за их происхождения.
- D. В классе, в рамках классного часа, должны проводиться занятия, на которых учащиеся смогут представить свою страну происхождения, культуру, фольклор и кухню. Они также смогут рассказать о своих впечатлениях после первого периода проведенного в Польше.
- E. Классный руководитель должен регулярно решать проблемы, связанные с принятием ученика в группу, систематически обсуждать с ним трудности адаптации в классе и в учебе и преодоления языкового барьера.
- E. Учителя первых классов средней школы должны подготовить словари терминов по данному предмету, аналогично запланированным занятиям в данном учебном году. Следует помнить, что учащиеся, у которых есть языковые проблемы и которые вынуждены изучать и понимать термины многих предметов, могут в то же время испытывать большие стрессы и трудности с обучением. Необходимо предпринять действия, которые облегчат им весь процесс обучения. В начальной школе словари

могут быть подготовлены для данного образовательного этапа.

Ж. В школе стоит организовать «день культур», во время которого могут быть представлены культурные достижения, элементы фольклора, музыки, кухни стран или регионов происхождения учащихся. Это одна из форм укрепления уважения и взаимной толерантности и создания культурного диалога.

3. Классный руководитель в сотрудничестве с преподавателем истории и польского языка должен разработать программу адаптации студентов к историческим и культурным реалиям Польши. Здесь возможны экскурсии в музеи, на выставки, в театр и филармонию. Участие в юбилейных светских и религиозных праздниках, независимо от вероисповедания учеников. Чтобы возбудить уважение и понимание у учеников к польскому культурному и историческому наследию, они должны узнать историю страны, в которой они хотят жить, и традиции культурного и социального поведения. Знание и понимание культурного кода помогут им лучше функционировать в польском обществе.

2. Помощь школы родителям понять и адаптироваться к требованиям польской системы образования.

А. После подведения итогов о положении семьи, осуществленных классным руководителем или учителем, назначенным директором, классный

руководитель должен ознакомить родителей или законных опекунов с польской системой образования, представить родителям наиболее важные школьные документы в переводе (фрагменты) на язык, понятный родителям, если они не знают польского языка. Речь идет о фрагментах школьного устава, касающегося прав и обязанностей учащихся, школьных правил и системы оценки. Родители должны осознанно принять это.

Б. Классный руководитель должен находиться в постоянном контакте с родителями, даже если нет серьезных проблем, например для того, чтобы обсудить результаты обучения и побудить учащегося к работе, а родителям - объяснить, как помочь ученику.

3. Помощь учителям во введении эффективно учебновоспитательного процесса по отношению к детям мигрантам и репатриантам.

А. Классный руководитель, у которого есть в классе ученики иностранцы, сталкивается с серьезной проблемой построения хороших отношений между учащимися и помогает ученику иностранцу адаптироваться в польской школе и социальным реалиям. Он также должен быть опорой преподавателям, которые работают с иностранным учеником. В рамках профессионального развития учитель должен найти подходящие курсы и тренинги в области психологии и методики преподавания. Было бы

хорошо, если бы школа, в которой учится большая группа иностранных учеников, организовала курсы и повышение квалификации учителей в рамках своей деятельности.

Б. Целесообразно было бы, чтобы в рамках обучения во время педагогического совета выбранные учителя, например географы, обществоведы или классные руководители, подготовили информацию о стране происхождения учащихся, культурном коде страны, истории, а также в контексте польской истории, языковых различий.

В. Учителя польского языка в рамках занятий могут вместе со своими учениками найти самые интересные или важные семантические различия в языке и представить их на препода-

вательском совете. Это позволит избежать недоразумений в разговоре с учащимися.

Г. При диагностике ситуации и проблем ученика, школьный педагог-психолог должен поддерживать учителей в этом процессе, например организовывая соответствующие тренинги и направлять учеников с определенными проблемами (например, травмы после военных действий), которые уже могут общаться по-польски в педагогически-психологический консультационный центр.

4. Помощь семье в процессе адаптации в польских социальных условиях, на рынке труда, рынке жилья, правовых нормах.

- А. Орган, руководящий школой, которая обучает большую группу иностранцев мигрантов или репатриантов, может осуществлять специализированную школьную программу под названием «опекун семьи».
- Б. Это программа адаптации для семей репатриантов и мигрантов учащихся данной школы. Для реализации этой программы Вам понадобится команда сотрудников и волонтеров, которые будут «опекунами» данной семьи в течение минимум трех месяцев.
- В. В рамках этой программы, подготовленные сотрудники и волонтеры должны пригласить специалистов из различных областей деятельности, связанных с благотворительностью, например юристов, нотариусов, девелоперов, переводчиков, социальных работников, сотрудников бюро по трудоустройству, агентств недвижимости. Они создадут группу поддержки для семей учеников репатриантов и мигрантов.
- Г. Среди семей учеников иностранцев координатор программы совместно со школьным руководством и преподавателями и на основе диагноза положения семей выбирает семьи, нуждающиеся в поддержке со стороны «семейного опекуна». Семья может также сама попросить о помощи такого опекуна.
- Д. Выбранная семья получает отдельного опекуна, который в течении минимум трех месяцев является помощником в повседневных бытовых ситуациях.
- Е. Семейный опекун находится в постоянном контакте с семьей ученика.

Устанавливает план действий в зависимости от потребностей семьи:

- объясняет правила порядка и социального общения
- помогает найти квартиру в аренду, работая с агентством недвижимости
- помогает найти работу, благодаря сотрудничеству с бюро по трудоустройству
- помогает в переводе документов, подтверждающих образование и квалификации
- помогает легализовать пребывание в Польше
- помогает при решении проблем в повседневной жизни
- также помогает в контактах со школой, если родители недостаточно знают польский язык.

- Ж. У семейного опекуна не должно быть больше подопечных, чем две семьи в течение трех месяцев адаптации. Опекун должен хорошо знать по крайней мере один из языков: русский, украинский, английский.

- Ж. Семьям, которым признали опеку, опекуны организуют в сотрудничестве со школой интенсивный трехмесячный курс польского языка как иностранного.
- З. При необходимости курс польского языка может быть продлен на весь учебный год на согласованных условиях.
- И. Трехмесячный период адаптации – это минимальный период опеки над семьей.
- Й. Руководящий орган может также в рамках программы подготовить для всех семей учеников, особенно тех, кто говорит по-польски на коммуникативном уровне, руководство, которое поможет им самостоятельно пройти период адаптации и найти место на рынке труда.

Программа «ОПЕКУН СЕМЬИ» должна быть реализована школой вместе с руководящим органом. Благодаря этому процесс адаптации семей репатриантов и мигрантов может осуществляться эффективно и быстро. Участие школы имеет здесь решающее значение, потому что именно она создает среду, которая поддерживает родителей в процессе воспитания. Положительный процесс адаптации к новым социальным и культурным реалиям со стороны семей также имеет большое значение в процессе воспитания и обучения. Это помогает обеим сторонам создать пространство понимания, принятия и уважения.

ВВЕДЕНИЕ:

Руководство предназначено для иностранцев, начинающих свою профессиональную карьеру или обучение в Польше. Содержит выбранные советы и информацию, которые помогут вам начать свою карьерную и образовательную деятельность. Авторы также учли вопросы, связанные с проживанием и предоставлением медицинской помощи, а также правовые аспекты пребывания иностранца в Польше. Заданием представленного руководства является прежде всего помощь советом, обращение внимания на простые решения определенных задач, предложение нечто ценного, а также рекомендация конкретных учреждений. Пользователям данного руководства предлагается ознакомиться с нашей страной и насладиться каждым моментом, проведенным здесь.

РАБОТА

1. ПЕРВЫЕ ШАГИ НА РЫНКЕ ТРУДОУСТРОЙСТВА

Формальные требования, необходимые для трудоустройства в Польше:

Для того чтобы начать работу на выбранной должности необходимо, чтобы кандидат выполнил несколько формальных условий:

1. Получение идентификационного номера PESEL (для физических лиц, трудоустраивающихся на конкретную должность) или NIP (для лиц, планирующих создать свой бизнес). В случае с иностранцами без номера PESEL

- налоговая служба выдает NIP на основании паспорта.
2. Выполнение всех требований, которые указаны в объявлении о работе (каждый работодатель определяет степень образования, опыт, пройденные курсы и даже возраст, все что необходимо для того чтобы начать работать на конкретной должности)
 3. Выполнение медицинских осмотров, подтверждающих отсутствие противопоказаний для выполнения конкретной работы (направленной работодателем с учетом характера работы)
 4. Открытие банковского счета, на который будет перечисляться зарплата (стоит рассмотреть возможность открытия банковского счета с постоянным доступом через интернет, большинство банков предлагают этот вариант без дополнительных оплат)
 5. Возраст 16 лет (до достижения совершеннолетия, получение согласия родителей или законных опекунов)

CV

CV (резюме) т.е. *curriculum vitae*, часто называют кратким описанием жизни и профессиональных навыков. При подаче заявления на работу мы должны предоставить CV работодателю. CV должно содержать актуальную фотографию, историю нашего образования,

приобретенный опыт, пройденные курсы, а также наиболее важные личные навыки и черты характера.

Шаблон CV доступен на многих сайтах, мы можем скачать даже готовую форму для заполнения. Ниже приведены некоторые советы для иностранцев, их ситуация немного отличается от польских граждан, поэтому они должны сосредоточиться на нескольких важных пунктах.

- При описании образования стоит добавить информацию полученную на тему о его признании от Национального Агентства Академических Обменов (больше информации на эту тему см. в разделе **ЗАКОН**)
- Важной для работодателя информацией является уровень знания польского языка, который лучше всего подтвердить

сертификатом (проверь: e-akademia.net/poradnik/porady/13)

- При описании профессиональных достижений важно подчеркнуть опыт, накопленный на территории Польши
- Описывая наиболее важные навыки и черты характера, стоит подчеркнуть те, которые облегчают работу в новой среде с людьми из других культурных кругов

2. БАЗА ОБЪЯВЛЕНИЙ О РАБОТЕ

Объявления о работе, размещенные в Интернете

Ниже приведен список самых популярных порталов с объявлениями о работе:

1. www.gazetapraca.pl
2. www.gumtree.pl
3. www.praca.pl
4. www.olx.pl
5. www.praca.gratka.pl

3. ИНТЕРНЕТ-ПОРТАЛЫ КОТОРЫЕ ОБЛЕГЧАЮТ ПОИСК РАБОТЫ

Goldenline — это сайт социальной сети, который позволяет вам создать профиль, который будет виден работодателю. Благодаря этому мы существуем в базе данных как потенциальные сотрудники. Мы также можем установить контакты с людьми из интересующей нас отрасли и создавать группы друзей, обмениваясь опытом и контактами.

LinkedIn — это международная социальная сеть, которая позволяет устанавливать профессиональные и бизнес контакты. «Наша миссия проста: мы помогаем специалистам со всего мира устанавливать контакты, чтобы

они могли повысить их эффективность и добиться успеха». Присоединение к LinkedIn гарантирует доступ к другим пользователям, объявлениям о работе, информации и обновлениям, которые являются необходимыми факторами в развитии карьеры».

ОБРАЗОВАНИЕ

1. ШКОЛЬНАЯ СИСТЕМА В ПОЛЬШЕ

Как выглядит польское образование?

Прежде чем вы решите учиться в Польше, ознакомьтесь с информацией об образовательной системе, которая вошла в жизнь 1 сентября 2017 года:

- Процесс образования в Польше начинается с 8-летней начальной школы;
- После окончания начальной школы у ученика есть выбор: 4-летняя общеобразовательная школа, 5-летний техникум, 3-летняя профильная школа I ступень, 3-летняя профессиональная школа, 2-летняя профильная школа II ступень

- После окончания средней или технической школы и сдачи выпускных экзаменов, выпускник может продолжить учебу в одном из более 430 действующих в Польше высших учебных заведений

Экзамен на аттестат зрелости (матура) — ученик сам решает, какие предметы будет сдавать на расширенном уровне, результат экзамена является формой вступительного экзамена на выбранный им факультет, обязательными предметами на экзамене

будут: польский язык, математика и иностранный язык.

Кандидаты, заинтересованные гуманитарными и общественными науками, такими как право, филология, философия, международные отношения, политология или социология, должны ознакомиться с предложением одного из 19 университетов, в том числе Варшавского университета, Ягеллонского университета в Кракове, Университета Адама Мицкевича в Познани, университета Миколая Коперника в Торуне, Университета Варминско-мазурского в Ольштыне и Университета Иоанна Павла II в Люблине, который является негосударственным университетом.

В число наиболее известных политехнических университетов входят следующие: Варшавский, Шленский, Гданьский, Лодзь, Бялостоцка, Любельска, Познаньска, Горно-металлургическая академия

имени Станислава Сташица в Кракове и частная польско-японская академия информационных технологий.

Среди экономических университетов стоит упомянуть Университет экономики в Варшаве и Экономический университет в Кракове, Вроцлаве, Познани и Катовицах.

Людям, которые планируют свое будущее связать с медицинским факультетом, польское высшее образование предлагает обучение в Варшавском медицинском университете и аналогичных университетах в Лодзи, Познани, Катовицах, Бялыстоке, Гданьске, Щецине, Вроцлаве и Люблине.

2. Организация школьного образования

Обучение в польских школах проходит в течение учебного года, который начинается 1 сентября и заканчивается в последнюю неделю июня. Учебный

год делится на два семестра: зимний и летний. Права и обязанности ученика изложены в школьных документах.

Уроки в польской школе длятся 45 минут, которые разделены между собой переменами (обычно перемена длится от 5 до 20 минут). Обычно занятия начинаются в 8:00 или 8:15 (время начала первого урока устанавливает директор школы). Перед началом учебного года каждая школа устанавливает точное расписание, в котором в качестве стандарта предусмотрено от 6 до 9 занятий в день.

Очень часто школа также предлагает **дополнительные факультативные занятия** (в качестве выбора для ученика и его опекунов, поскольку они обычно оплачиваются дополнительно). В начале учебного года стоит узнать, какое предложение внеклассных занятий предлагает ваша школа. Для младших учеников начальных школ во второй половине дня также предоставляется опека воспитателей или спортивные мероприятия в спортивном зале или на школьной детской площадке (так называемый SKS).

Каждый прогресс ученика оценивается его учителями. Принимается **система оценивания от 1 (самая низкая) до 6 (самая высокая)**. Если у вас имеются «единицы» в табеле, будет необходимость повторять год. Оценки выставляют учителя в журнал. Электронные журналы становятся все более популярными в польских школах, что удобным образом позволяет родителям иметь непрерывный доступ

к результатам обучения своих детей, войдя на сайт электронного журнала.

Школа - это не только учеба, так как молодому человеку нужно время для расслабления и восстановления сил. Поэтому для **летних каникул** предназначены два из самых теплых месяцев, т.е. июль и август. **Зимний же перерыв** (так называемые зимние каникулы) длятся две недели и проходят с середины января до конца февраля (ученики каждой области имеют разные даты зимних каникул, предоставляемые министром образования, чтобы каждый ученик мог хорошо отдохнуть).

Кроме того, в течение учебного года есть несколько перерывов в обучении, связанных с **национальными и религиозными праздниками**, отмечаемыми в Польше. Самый длинный из них - перерыв, по случаю Рождества и Нового года, который обычно длится с 22 декабря до первых дней января. Другой - перерыв выпадает на Пасху, который отмечается в течение недели в марте или апреле (это так называемые движимые праздники, которые в последующие годы могут выпасть в разные недели марта или апреля). Кроме этого есть и другие одно- или двухдневные перерывы в связи с национальными праздниками, а их список на данный учебный год предоставляется министром образования.

<https://men.gov.pl/>

3. Знание польского языка

Где вы можете проверить свой уровень польского языка

Знание языка данной страны является основой для организации вашего пребывания на ее территории. Хорошее знание польского языка не только облегчит общение, но и позволит вам больше узнать о культуре Польши и ее жителях.

В Варшаве и других городах существует множество частных школ польского языка, языковые курсы преподаются в университетах как форма подготовки к учебе в данной области.

Чтобы проверить уровень знания польского языка и получить официальное подтверждение этого уровня, вы можете пройти один из тестов, который отражает **уровень владения языком:**

B1 – Пороговый уровень

B2 – Пороговый продвинутого уровня

C2 – Уровень владения в совершенстве

Тесты состоят из четырех частей: чтение, аудирование, письменная часть и устная речь.

Органом, ответственным за организацию экзаменов и выдачей сертификатов, является **Государственная Комиссия по Сертификации Знаний Польского Языка как Иностранного**. Экзамены проводятся обычно 3 раза в год, а подробную информацию о сертификатах можно получить по адресу:

www.certyfikatpolski.pl

Получение сертификатов на определенном уровне требует университетами, государственными учреждениями, фирмами и компаниями, принимающих на работу работников, которые не являются гражданами Польши.

4. ШАНС НА ПОЛУЧЕНИЕ СТИПЕНДИИ

Стипендия помогает в обучении

Стипендия - это деньги, которые вы можете получить за хорошие результаты в школе или университете, за особые научные, спортивные или художественные достижения, а также в форме финансовой поддержки для учеников или студентов, которые находятся в трудной финансовой ситуации. Правила присуждения стипендий указаны в регламентах учреждений или организаций, имеющих стипендиальные фонды.

По прибытии на учебу в Польшу стоит проверить, можете ли вы получить такую финансовую помощь. Это могут быть деньги, которые вы сможете потратить на свои расходы или помочь родителям, оплачивать внеклассные мероприятия или учебные курсы, покупать книги, образовательные программы или другие полезные вещи.

Чтобы помочь вам добраться до нужного учреждения, мы предоставим здесь выбранные адреса, где вы можете подать заявку на получение стипендии. Это не полный список, но его стоит проверить в начале вашего приезда:

Центр Мысли Иоанна Павла II - городские власти Варшавы вместе с Центром Мысли Иоанна Павла II - много лет присуждают стипендии ученикам в школах и студентам университетов. Стипендия может присуждаться молодым людям, которые учатся в Варшаве и, несмотря на сложные финансовые, семейные или медицинские условия, достигают высоких академических

результатов и творчески участвуют в различных социальных инициативах. Воспитанники Фонда «Для Полонии» ежегодно подают заявки и успешно получают эту стипендию. Попробуйте и вы, здесь вы найдете дополнительную информацию:

<http://www.centrumjp2.pl>

Ассоциация «Польская община» (Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”) - присуждает стипендии студентам польского происхождения. Заявки на стипендию должны подаваться отдельно на каждый семестр обучения. Правила и бланки заявлений можно получить по адресу:

<http://wspolnotapolska.org.pl/>

Стипендия за хорошие результаты - узнайте в своей школе или университете, какую стипендию вы можете получить. Многие школы дают своим ученикам стипендии за очень хорошие академические результаты и особые достижения в конкурсах и олимпиадах.

Стипендия в университетах - каждый университет имеет свои собственные программы финансовой поддержки для студентов, будь то в виде субсидий на место в общежитии, сокращения оплаты за обучение или в виде социальной помощи за научные достижения. Больше информации:

<http://prawastudenta.edu.pl>

Европейская программа Erasmus + предлагает студентам университетов в Польше возможность реализовать часть учебной программы в университете в другой стране ЕС. Пре-

бывание за границей может длиться от 3 до 12 месяцев в течение учебного года. Такая стипендия может быть очень привлекательным предложением для вас, когда вы начнете обучение в Польше.

<http://www.erasmus.org.pl/>

Социальная стипендия - зависит от финансового положения вашей семьи. Размер выплачиваемой помощи и критерии предоставления стипендий изложены в отдельных позициях и законах. Важнейшим критерием является размер ежемесячного валового дохода на одного человека в семье ученика или студента.

Частные стипендиальные фонды - фонды, созданные крупными компаниями или банками, часто также создают стипендиальные программы. Они поддерживают талантливых студентов и таким образом создают капитал будущих высококвалифицированных ученых, менеджеров и специалистов в области экономики. Такая стипендия может также стать для вас шансом найти будущего хорошего работодателя. Больше информации:

<http://www.mojestypendium.pl/>

ПОВСЕДНЕВНОСТЬ

1. ЗДОРОВЬЕ

Доступ к медицинской помощи
Каждый человек, работающий в Польше, имеет обязательную медицинскую страховку. Это означает полный доступ к медицинской помощи и госпитализации в государственных и частных учрежде-

ях, имеющих контракт с **Национальным Фондом Здравоохранения**. Это относится и к иностранцам. Каждый застрахованный человек может также застраховать членов своей семьи: супруга, родителей (если они живут вместе с застрахованным лицом), а также детей в возрасте до 18 или 26 лет, если они продолжают свое образование. Если ребенок проживает в Польше без родителей, живет в школе-интернате и посещает школу, в таком случае школа покрывает его медицинскую страховку.

Следует помнить, что в Польше действительна медицинская страховка, которая выдается гражданам стран Европейского Союза.

Другие иностранцы могут воспользоваться добровольным страхованием. Предпосылкой для заключения контракта с НФЗ является легализованное пребывание в Польше. Больше информации: www.mz.gov.pl/system-ochrony-zdrowia/powszechnie-ubezpieczenie-zdrowotne

2. КАК ПУТЕШЕСТВОВАТЬ

Доступные транспортные средства

Несмотря на развитие воздушного транспорта, железнодорожный и автобусный транспорт являются наиболее распространенными в Польше.

Польские государственные железные дороги - их дочерние компании поддерживают железнодорожный транспорт по всей стране. Компания PKP Intercity предлагает, среди обычных, очень быстрые поезда Pendolino, которые позволяют путешествовать

между удаленными от себя станциями в очень коротком промежутке времени. Подробное расписание: pkp.pl/

Автобусный транспорт - осуществляется региональными перевозчиками и частными компаниями, поэтому при планировании маршрута стоит ознакомиться с местным предложением. Популярная польская автобусная компания предлагает поездки во многие города Польши и за рубеж. Стоит проверить: polskibus.com

В Польше есть **15 аэропортов**, обслуживающих пассажирский транспорт: в Варшаве, Кракове, Гданьске, Катовицах, Вроцлаве, Познани, Жешуве, Щецине, Люблине, Быдгоще, Лодзи, Ольштыне, Радоме и Зеленой Гуре. В последнее время предложение внутренних рейсов очень привлекательно из-за цены билетов, особенно тех, которые были приобретены заблаговременно.

3. ЖИЛЬЕ

Как снять квартиру?

Рынок аренды в Польше очень динамичен, что позволяет нам найти квартиру, которая соответствует нашим ожиданиям и отвечает нашим финансовым возможностям.

Мы можем воспользоваться несколькими интернет порталами с предложениями по аренде:

www.olx.pl/nieruchomosci
dom.gratka.pl/mieszkania
www.gumtree.pl
www.szybko.pl
allegro.pl/kategoria/nieruchomosci?order=m

Средняя стоимость аренды однокомнатной квартиры (около 30 кв. м) в Варшаве составляет около 1500 злотых, двухкомнатной квартиры (около 50 кв. м) - 2 тыс. злотых. На цену в значительной степени влияет район, в котором расположено жилье, а также его состояние и оборудование. В других крупных польских городах расходы на аренду будут несколько ниже.

Аренда квартиры, конечно же связана с подписанием контракта, например, на 12 месяцев и внесением депозита (как правило, это сумма, соответствующая месячной арендной плате). Иностранцы должны знать, что лицо, сдающее им в аренду квартиру, может требовать подтверждения законности пребывания в Польше.

Если мы не хотим самостоятельно искать подходящее нам место, мы можем воспользоваться услугами агентства по недвижимости. Это связано с дополнительными расходами, но это сокращает время ожидания и позволяет использовать ресурсы, недоступные физическому лицу.

Мой приезд в Польшу

1. Польша - я здесь живу, я здесь работаю Татьяна с Украины

Свой приезд в Польшу я рассматриваю как возможность. Я преподаватель английского языка, мне нравится работать с людьми из разных стран и культур. Я была приятно удивлена, что мне удалось так быстро найти работу в школе. Здесь

царит приятная атмосфера, все очень вовлечены в свою работу и сотрудничают друг с другом. Найти квартиру в Варшаве тоже было несложно. Благодаря хорошим условиям, я чувствую, что я развиваюсь, и могу использовать опыт других людей.

2. ВОЗВРАЩЕНИЕ В СТРАНУ МОИХ РОДИТЕЛЕЙ Клара из Швеции

Хоть мои родители поляки, я родилась и выросла в Швеции. Я переехала в Польшу в момент начала обучения в средней школе. Мне очень понравилась система образования, например, тот факт, что занятия длятся 45 минут, а не 60, как было в моей предыдущей школе. Люди в Польше очень открыты для других. Открытием для меня является также праздничный характер важных событий в школе. Каждый одевает парадную форму, стоит смиренно, поёт гимн.

3. ПОЛЬСКИЕ КОРНИ Ноэль из Армении

Я приехал в Польшу в среднюю школу, потому что мой дед был поляком. Вначале мне было очень трудно общаться по-польски и передвигаться по Варшаве. Мне было трудно привыкнуть, я часто терялся. Моим хобби является пение, и благодаря полонийной школе я могу развиваться в этом направлении. Я даже преуспел в этом и занял первое место на III Конкурсе Патриотических Песен. Я также счастлив, когда учителя восхищаются армянскими песнями, которые я могу им петь.

Ноэль является учеником 1-го класса частной средней школы святого Станислава Костки в Варшаве. Это школа, в ко-

торой учатся молодые люди с польскими корнями из-за рубежа: liceumpolonijne.edu.pl

КУЛЬТУРА

1. МУЗЕИ

Музей Варшавского восстания

Современный и хорошо запроектированный музей памяти о героическом подвиге поляков в августе 1944 года. Это не только сокровищница знаний о восстании, но и памятник истории. Часть материалов доступна в интерактивной форме с переводом на разные языки www.1944.pl

Королевский замок в Варшаве

Историческая резиденция королей Речь Посполитой, наполненная произведениями искусства, скульптурами и картинами. Вы увидите там королевские апартаменты, бальные залы, залы для переговоров с иностранными депутатами. Рядом с замком находится Старый город Варшавы, обязательный пункт для прогулок по Королевскому маршруту. <https://www.zamek-krolewski.pl/>

Королевский замок на Вавеле

«Королевский замок на Вавеле Вавель вместе с вавельским холмом является одним из самых исторических и культурных мест в Польше. Будучи на протяжении веков резиденцией польских королей и символом государственности, в 1930 году замок стал одним из самых важных музеев в Польше. В нем мы найдем коллекции картин, гравюр, скульптур, текстиля, ювелиров, предметов военного назначения, фарфора и мебели». [источник: wawel.krakow.pl/]

Национальный музей в Варшаве

«Национальный музей в Варшаве, был основан в 1862 году как Музей Изобразительных Искусств, является одним из старейших художественных музеев в Польше. После восстановления независимости в 1918 году Национальный музей нашел важное место в планах нового государства и его столицы - Варшавы». [источник: www.mnw.art.pl/o-muzeum/]

Ланьцутский замок

«Ланьцутский замок - одна из красивейших аристократических резиденций

в Польше. Славится отличными жилыми интерьерами и чрезвычайно интересной коллекцией конных автомобилей. Дворцовый комплекс окружен старым живописным парком в английском стиле, в котором построены многочисленные павильоны и фермерские здания, тесно связанные с повседневной жизнью резиденции Łańcut». [источник: www.zamek-lancut.pl/pl/]

Парк Лазенки

«Летняя резиденция последнего короля Речь Посполитой Станислава Августа - самое счастливое место в столице для жителей Варшавы, а для туристов - обязательное место для посещения. Лазенки - это символическая работа Станислава Августа, политика, реформатора, философа в короне, выдающегося покровителя и коллекционера искусств...» [источник: www.lazienki-krolewskie.pl/pl/historia/]

2. ЧЕРЕЗ ЛИТЕРАТУРУ В ПОЛЬШУ Выбранные тексты

Чтобы хорошо познакомиться с Польшей, обычаями и менталитетом

ее жителей и понять, как была создана культура и история нынешнего государства, стоит изучить несколько текстов из литературы. Приведенный ниже список не исчерпывает канон важных произведений польских писателей и поэтов, но и это часть позволит Вам лучше понять, в чем состоит уникальность Польши на фоне Европы.

1. **Ян Кохановски «Песни»** — поэтическая коллекция, отражающая эпоху ренессанса в Речь Посполитую. Мы найдем здесь все, от родной идиалекции до политических увещаний.

2. **Адам Мицкевич «Пан Тадеуш»** — эпическая поэма, в которой романтический гений указывает квинт-эссенцию польского языка.

3. **Хенрик Сенкевич «Трилогия»** — исторические романы, показывающие сложные периоды в истории нашей страны и героизм поляков, способных объединиться в борьбе за свободу. В романах Сенкевича изображен весь круг личностей и персонажей польского общества.

4. **Болеслав Прус «Кукла»** — роман о безответной любви, происходящий в реальности Варшавы 19-го века. Он радует не только красочностью столицы и его обитателей, но и таинственностью судеб персонажей, в которой их патристические взгляды были скрыты от чужих.

5. **Станислав Выспяньски «Свадьба»** — символическая драма, которую трудно понять, является оценкой польского общества на рубеже XIX и XX веков. Она также рассказывает о

поисках потерянной родины, которая навсегда останется в сердцах поляков.

6. Чеслав Милош «Родная Европа» — эссе, показывающее родословную автора, лауреата Нобелевской премии и его отношение к важнейшим историческим процессам 20-го века.

3. Центры культуры и науки

Центр Науки Коперник

Место, где обучение встречается с развлечениями. Сотни экспериментальных станций, презентаций и экспонатов доступны на тысячах квадратных метров. Они интересуют детей и взрослых своим разнообразием и эффективностью.

Создатели Центра Науки Коперник описывают свои цели таким образом:

«ВИДЕНИЕ: Люди формируют мир через критическое и креативное мышление.

МИССИЯ: Мы предлагаем вести наблюдения, ощущать мир через опыт, задавать вопросы и искать на них ответ.

www.kopernik.org.pl

Центр популяризации космоса Планетарий — Торунь

«Планетарий в Торуне был торжественно открыт 17 февраля 1994 года, и первый публичный показ состоялся через 2 дня, в годовщину со дня рождения Коперника [...]

Классически воспринимаемый Планетарий (проекционная комната под куполом) расширил свои границы и стал настоящим Центром по популяризации космоса «Планетарий - Торунь». Сеансы больше не являются единственной формой популяризации астрономии. 26

июня 2005 года в здании была открыта первая интерактивная сеанс - комната «Орбитарий». 22 апреля 2012 года был добавлен еще один сеанс - комната «Геодиум». [Источник: www.planetarium.torun.pl]

Польский театр им. Арнольда Шифмана в Варшаве

В репертуар театра входит классика польской и мировой драмы. Иридион Зигмунта Красиньского, Свадьба Станислава Выспьянского, Месть Александра Фредро это лишь небольшая часть того, что нам предлагает театр.

www.teatrpolski.waw.pl

Национальный Старый Театр им. Хелены Моджеевской в Кракове

«Национальный Старый Театр им. Хелены Моджеевской в Кракове является одним из старейших театров в Польше. Его покровителем считается знаменитая актриса XIX века, блестящая исполнительница ролей Шекспира на сценах Европы и Америки».

stary.pl/pl/o-teatrze

Национальный театр в Варшаве

Национальный театр в Варшаве - старейший существующий театр в Польше, основанный последним королем Станиславом Августом Понятовским в 1765 году.

www.narodowy.pl

ЗАКОН

1. ПРЕБЫВАНИЕ В ПОЛЬШЕ С ЮРИДИЧЕСКОЙ СТОРОНЫ

Легализация пребывания

Решение остаться в Польше на более длительное время связано со множеством формальностей, которые должны быть соблюдены, для того чтобы Ваше пребывание было законным дабы не столкнуться с неожиданными трудностями.

Ниже мы создали список учреждений, которые помогут Вам в легализации пребывания в Польше:

Польское консульство в стране, из которой лицо прибывает в Польшу, - контакт с консульством необходим в случае получения визы, которая дает ему право на более длительное пребывание в Польше.

<http://www.msz.gov.pl>

Департамент по делам граждан и иностранцев в Воеводском управлении - в этом департаменте вы можете получить временный вид на жительство в Польше в связи с учебной или работой.

<http://udsc.gov.pl/>

Городское или районное отделение (Департамент по делам граждан) — Вам стоит туда обратиться, если вы хотите зарегистрироваться по указанному адресу для временного или постоянного проживания.

Фонд социального страхования - контакт с этим учреждением необходим для получения страхования, которое позволяет воспользоваться бесплатной медицинской помощью. Бесплатная медицинская помощь предоставляется только студентам из стран Европейского Союза.

<http://www.zus.pl>

2. ПРИЗНАНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ

Как подтвердить свою квалификацию?

С 1 октября 2017 года все компетенции действующего ранее Бюро признания академических квалификаций и международного обмена были переданы

Национальному агентству академического обмена.

Контакт с агентством позволяет проверить, будет ли диплом, подтверждающий Ваше образование, признан в Польше. Это может потребоваться для подтверждения нашего образования в отношении работодателя или же для продолжения обучения на последующих уровнях. Следует помнить, что Польша имеет международные соглашения со многими странами, которые признают дипломы и профессиональные квалификации, полученные на их территории. Информацию о договорах и других правовых условиях, связанных с признанием образования, можно найти по адресу: nawa.gov.pl/nawa/uznawalnosc-wyksz-talcenia

3. ВРЕМЕННОЕ ПРЕБЫВАНИЕ

Что делать, когда срок действия визы истекает?

Более длительное пребывание в Польше без визы возможно для граждан стран Шенгенского соглашения. Польша также имеет соглашения со многими странами, в которых определены принципы безвизового въезда. Список этих стран можно найти на веб-сайте Министерства Иностранных Дел:

<http://www.msz.gov.pl/pl/informacje-konsularne/przyjazd-do-polski/lista-panstw>.

Иностранцы приезжающие из других стран должны иметь действительную визу. До истечения срока действия визы вы должны покинуть территорию Польши, чтобы продлить ее. Этим вопросом занимаются консульства.

Еще одной возможностью пребывания в Польше после истечения срока действия визы является получение временного вида на жительство (не более 3 лет). Оно выдается Воеводским управлением, по месту жительства иностранца. Если владелец визы подает в течение последнего дня ее действия заявление на получение временного вида на жительство (без формальных ошибок), он получит подтверждение, которое дает ему право на пребывание в Польше до выдачи решения. ■

„RÓŻNE KULTURY – JEDNA TOŻSAMOŚĆ”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach programu ERASMUS+

Partnerzy projektu: Fundacja „Dla Polonii”, Macierz Szkolna na Litwie i Ogólnokrajowa Szkoła Polska na Węgrzech.
Informacje o projekcie i konspekty lekcji znajdziesz na portalu <http://e-akademia.net/>

“Different cultures – one identity”

Project co-financed by the European Union from the ERASMUS + program.

Project partners: Foundation “For Polonia”, Machirz School in Lithuania and the National Polish School in Hungary.
Information about the project and lesson scenarios can be found at <http://e-akademia.net/>

Zdjęcia:

Ministerstwo Światła – Konrad Boczyński

Wikipedia.org

Materiały udostępniane na licencji CC-BY-NC

Wydawca:

Fundacja „Dla Polonii”

www.fundacjadlapolonii.pl

Wydawnictwo:

Non omnis

www.nonomnis.pl

Projekt graficzny i skład:

Joanna Skoczowska

Czwarta Fala Sp. z o.o.

www.czwartafala.pl

Warszawa 2018

ISBN xx

ISBN xx